

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra regionálního managementu a práva

Bakalářská práce

Vliv konceptu SMART village na tvorbu rozpočtu ve venkovské obci

Vypracovala: Anita Sedláková
Vedoucí práce: doc. Ing. Martin Pělucha, Ph.D.

České Budějovice 2022

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta
Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Anita SEDLÁKOVÁ**
Osobní číslo: **E19404**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Téma práce: **Vliv konceptu SMART village na tvorbu rozpočtu ve venkovské obci**
Zadávající katedra: **Katedra regionálního managementu a práva**

Zásady pro vypracování

Cíl práce:

Cílem bakalářské práce je zjistit, jaké dopady má zapojení obce do SMART village na tvorbu rozpočtu. V teoretické části studentka představí koncept SMART village, teoretická východiska pro tvorbu rozpočtu, situaci v ČR, SMART village Strmilov a znalostní model. V praktické části bude provedena analýza rozpočtu obce a zkoumány budou také možnosti využití SMART produktu (znalostního modelu při tvorbě rozpočtu).

Metodika práce:

Studium odborné literatury k danému tématu, rešerše dalších zdrojů na téma SMART village a rozpočet obce. Analýza rozpočtu obce na základě dat získaných z Městského úřadu Strmilov, rozhovory a pozorování procesů stakeholderů.

Rámcová osnova:

1. Úvod
2. Cíle a metodika
3. Teoretická část
4. Praktická část
5. Resumé
6. Závěr
7. Použitá literatura
8. Přílohy

Rozsah pracovní zprávy: **40 – 50 stran**
Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

1. JETMAR, M. – PEKOVÁ, J. – PILNÝ, J. (2008). Veřejná správa a finance veřejného sektoru. Praha: ASPI, ISBN 978-80-7357-351-5.
2. SLAVÍK, J. (2017). Smart city v praxi: jak pomocí moderních technologií vytvářet město příjemné k životu a přátelské k podnikání. Praha: Profí Press s.r.o., ISBN 978-80-86726-80-9.
3. LYTRAS, M. D. (2018). Sustainable Smart Cities and Smart Villages Research, Mdpi AG, ISBN: 9783038972242.

4. PĚLUCHA, M. Smart Villages and Investments to Public Services and ICT Infrastructure: Case of the Czech Rural Development Program 2007-2013. *European Countryside* [online]. 2019, roč. 11, č. 4, s. 584-598. eISSN 1803-8417. DOI: 10.2478/euco-2019-0032. Dostupné také z: <https://content.sciendo.com/configurable/contentpage/journals002feuco002f11002f4002farticle-p584.xml>
5. KHATOUN, R. & ZEADALLY, S. (2016). Smart Cities: Concepts, Architectures, Research Opportunities [online]. *Communications Of The Acm*, <https://dl.acm.org/doi/10.1145/2858789>.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Martin Pělucha, Ph.D.**
Katedra regionálního managementu a práva

Datum zadání bakalářské práce: 12. března 2021

Termín odevzdání bakalářské práce: 15. dubna 2022

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (1)
370 05 České Budějovice

doc. Dr. Ing. Dagmar Škodová Parmová
děkanka

doc. PhDr. Miloslav Lapka, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 24. března 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to - v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum

Podpis studenta

Poděkování

Ráda bych poděkovala panu docentovi Ing. Martinovi Pěluchovi Ph.D. za odborné vedení a cenné rady. Dále bych ráda poděkovala vedení obce Strmilov za ochotu sdělit doplňující informace pro výzkumnou část práce.

Obsah

ÚVOD	2
PŘEHLED LITERATURY	5
1. TEORETICKÁ VÝCHODISKA ROZPOČTOVÁNÍ OBCE	5
1.1. TEORIE FISKÁLNÍHO FEDERALISMU.....	5
1.2. ROZPOČTOVÁ SKLADBA.....	10
1.3. ROZPOČTOVÝ PROCES.....	13
2. KONCEPT SMART	20
2.1. SPECIFIKA SMART VILLAGE VE SROVNÁNÍ SE SMART CITY.....	20
2.2. TYPOLOGIE PŘÍNOSŮ.....	26
2.3. VLIV KONCEPTU SMART NA ROZPOČET OBCE.....	28
METODIKA	31
VÝSLEDKOVÁ ČÁST	34
3. SMART VILLAGE STRMILOV	34
3.1. STRMILOVSKÉ SMART PROJEKTY A JEJICH FINANCOVÁNÍ.....	34
3.2. ZNALOSTNÍ MODEL JAKO CHYTRÉ ŘEŠENÍ PŘI TVORBĚ ROZPOČTU.....	39
3.3. ZHODNOCENÍ PROJEKTU MOTIVAČNÍ EVIDENČNÍ SYSTÉM ODPADOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ.....	49
4. ROZPOČET OBCE STRMILOV	53
4.1. ANALÝZA ROZPOČTU OBCE.....	53
4.2. POROVNÁNÍ TVORBY ROZPOČTU S OBCÍ JAROŠOV NAD NEŽÁRKOU.....	58
4.3. VYHODNOCENÍ EMPIRICKÉHO VÝZKUMU.....	60
SUMMARY	65
ZÁVĚR	66
SEZNAM LITERATURY	69
SEZNAM SCHÉMAT, TABULEK A GRAFŮ	74
PŘÍLOHY	75

Úvod

SMART City se stalo v posledních letech známým a často skloňovaným pojmem. Část společnosti si pod chytrým městem stále mylně představuje město budoucnosti přehlcené technologiemi. Ministerstvo pro místní rozvoj na svých stránkách definuje SMART City jako cestu k udržitelnému rozvoji a také popisuje, že se jedná o postupný proces nikoliv stav. Ke konceptu SMART se připojilo několik měst z České republiky například Písek či Pardubice. Zatímco koncept SMART City se v České republice šířil, koncept SMART Village zůstával v pozadí. Koncept SMART Village, nové odvětví konceptu SMART aplikované do venkovských oblastí, se zabývá efektivním a udržitelným rozvojem vesnic. Vedení Strmilova se začalo zajímat o tento přístup v roce 2017 a od té doby bylo v obci realizováno několik projektů z oblasti řízení, odpadového hospodářství a ochrany životního prostředí. Jedním z projektů je Přívětivý inovativní úřad Strmilov, který se věnuje participaci občanů na rozhodování o věcech veřejných. V rámci tohoto projektu vznikl strategický plán se zapojením veřejnosti. Na strategický plán navázal vznik znalostního modelu, který bude sloužit jako nástroj pro podporu rozhodování v rozpočtových otázkách. Tvorba rozpočtu je proces, který musí řešit každoročně všechny municipality. Právě spojení těchto dvou témat, tedy konceptu SMART Village a tvorbě obecního rozpočtu, se tato práce věnuje.

Cílem bakalářské práce je zjistit, jaké dopady má zapojení obce do konceptu SMART Village na tvorbu rozpočtu obce.

Tento cíl je rozpracován do výzkumných otázek:

- **Jsou prvky projektů SMART reflektovány při tvorbě rozpočtů v dalších letech?**

K projektům SMART neodmyslitelně patří nejen vize určitých přínosů, ale i otázka jejich financování. Nové možnosti financování, změna velikosti určitých příjmů nebo výdajů – to vše musí obce zohledňovat při tvoření rozpočtu na další rok.

- **Do jaké míry jsou aplikovány participativní přístupy ve vybrané obci a je mezi obyvateli zájem o podílení se na tvorbě rozpočtu?**

Udržitelná města a obce jsou jedním z cílů udržitelného rozvoje, které byly schváleny na summitu OSN v roce 2015. Byl tak představen program rozvoje na následujících 15 let, tedy do roku 2030. K vytyčení těchto cílů vedl tříletý

proces vyjednávání, kterého se účastnily všechny členské státy OSN, zástupci občanů, podnikatelů, akademické obce i občané všech kontinentů. Participativní rozpočet, který je považován za druh udržitelného rozhodování, je tedy nástroj k realizaci tohoto cíle, proto je tematika participace řešena v této bakalářské práci.

- **Jaké přínosy SMART projektů ve vazbě na tvorbu rozpočtu obce vnímají občané?**

Rozhodování o rozvoji obce má za cíl zejména pozitivní přínosy pro občany. Tematika spokojených občanů je, byla a bude vždy aktuálním tématem měst i vesnic, obzvláště z důvodu urbanizace. V rámci urbanizace se v městských oblastech nabízí více možností pro uplatnění na trhu práce, je zde širší spektrum služeb, což je naopak nevýhoda života ve venkovských oblastech, které musí formovat svou konkurenceschopnost na jiných základech. Koncept SMART Village se zaměřuje na zvýšení kvality života na vesnicích právě z důvodu zvýšení své atraktivity. Zjištění, jestli a jaké přínosy obyvatelé vnímají, obci poskytne zpětnou vazbu v souvislosti s jeho snahou o zvětšení své atraktivity.

Aktuálnost a významnost konceptu SMART byly již naznačeny. Koncept je zaměřen na zlepšení atraktivity venkovských oblastí s cílem udržení stávajících obyvatel a upozornění na lákavou alternativu života ve městě. Mezi hlavní důvody snahy zvýšit atraktivitu venkovských oblastí se řadí zpomalení procesu urbanizace. Urbanizace dle Úřadu vlády ČR (2016) postupně mění svou podobu. Dříve se jednalo především o stěhování obyvatel z venkova do měst, nyní je trend stěhování směřován do příměstských oblastí. Tento trend, který je bezesporu spojen s dalším zastavováním území, je v rozporu s udržitelným rozvojem.

V této bakalářské práci je její první část pomocí literární rešerše věnována teoretickým východiskům rozpočtování, je zde popsán fiskální federalismus, rozpočtový proces, kde je kladen důraz především na způsoby sestavení rozpočtu, a rozpočtová skladba. Druhá část přehledu literatury se věnuje konceptu SMART, v úvodu jsou porovnány definice a rozdíly konceptu SMART City a SMART Village. V návaznosti na definování pojmu SMART jsou dále vypsány hlavní přínosy, které municipality mohou z konceptu těžit. Jak se toto rozhodnutí promítne do rozpočtu obce vysvětluje závěr kapitoly o SMART konceptu. Výsledková část, která navazuje na teoretické

poznatky z literární rešerše, se věnuje vybrané obci Strmilov a jejím zapojení do SMART Village. V první kapitole jsou popsány realizované projekty. Dále je představen rozpočtový model, který je výstupem jednoho z projektů. Na závěr kapitoly je provedeno zhodnocení projektu týkající se odpadového hospodářství. Ve druhé kapitole výsledkové části se práce zabývá strmilovským rozpočtem. Na základě různých přístupů k sestavení rozpočtu je provedeno porovnání s podobnou obcí, která se do SMART konceptu nezapojila. Na závěr kapitoly je vyhodnoceno dotazníkové šetření s občany a zastupiteli Strmilova.

Očekávaný přínos práce spočívá ve zjištění dopadů konceptu SMART Village na tvorbu rozpočtu obce. Může také sloužit jako inspirace pro další venkovské oblasti. Obcím práce ukáže, co SMART Village znamená a jaké jsou souvislosti mezi konceptem SMART a rozpočtem. Přistoupit k tvorbě rozpočtu takovým způsobem, že se na něm může podílet veřejnost, je jedna z eventualit tohoto vlivu. Očekávaným výstupem práce je, že bude zjištěno, že obyvatelé i zastupitelstvo obce o tuto možnost mají zájem a opravdu tak rozpočet ovlivňují. Další ověřovaný předpoklad, který souvisí se SMART projekty, tkví v prvcích těchto projektů a jejich reflektování do tvorby několika dalších rozpočtů. Práce také zjišťuje, zda tyto projekty občané vnímají jako relevantní.

Přehled literatury

1. Teoretická východiska rozpočtování obce

1.1. Teorie fiskálního federalismu

K vysvětlení pojmu federalismus existuje více definic, může být chápán v mnoha rovinách. V této bakalářské práci bude používán v rovině ekonomické. Peková (2011) pojem v ekonomické rovině definuje v souvislosti s vícestupňovým uspořádáním rozpočtové soustavy, přičemž se nebere ohled na formu státu ani veřejnou správu.

Vznik teorie, který se datuje do období po druhé světové válce, měl za následek významnou změnu postavení územní samosprávy, především na regionální úrovni. Mezi klíčové osobnosti, které se věnovaly rozvoji teorie fiskálního federalismu patří, jak uvádí Ter-Minassian (1997), ekonom Richard A. Musgrave, ekonom a geograf Charles Tiebout a profesor ekonomie Wallace E. Oates.

O první použití termínu fiskální federalismus ve spojitosti s přerozdělováním pravomocí na různé vládní úrovně se zasloužil Musgrave. Tento termín použil ve svém díle *Teorie veřejných financí* v roce 1959. Dle Jílka (2008) patřilo toto dílo do stěžejní literatury o vertikální struktuře fiskálního federalismu. Vertikální model je blíže vysvětlen v další části této kapitoly. Musgrave definoval funkce veřejných financí, zkoumal jejich vhodné rozdělení mezi jednotlivé vládní úrovně.

Ekonom a geograf Charles Tiebout přispěl k rozvoji teorie především, jak vysvětluje Jackson, Brown, & Urbánek (2003), modelem znázorňujícím mechanismus zobrazování preferencí. Tieboutův model vychází z předpokladu existence dostatku místních společenství nebo jurisdikcí. Každé společenství by nabízelo jiný výběr veřejných statků, jedinci by si vybírali společenství podle toho, zda vyhovuje jejich preferencím, všichni by k tomuto rozhodnutí měli dostatek informací. Výběrem by jednotlivec ukázal své preference a přispěl by k efektivní alokaci zdrojů, lidé ve stejném společenství by měli obdobné očekávání a nároky. Při „vybírání nohou“ by jedinec musel odhlédnout od rodinných a pracovních vazeb. V okolí jeho pracovních příležitostí by se nemuselo nacházet společenství, které by kopírovalo jeho preference. V případě výběru společenství z pohledu blízkosti zaměstnání by jedinec nevyjádřil své preference ohledně úrovně výstupu veřejných statků. Předpoklad modelu byl dostatečný příjem všech občanů, žádné místní poplatky, nulové úspory z rozsahu a nepřítomnost externalit. Za množství nereálných předpokladů byl model kritizován. Pro tuto bakalářskou práci

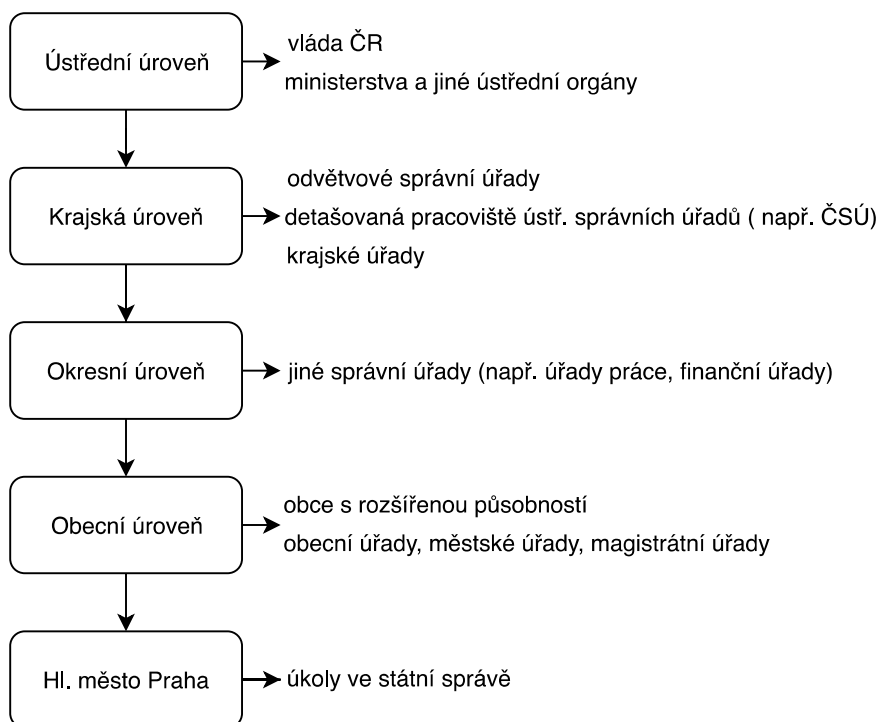
je však relevantní poznámka zahrnující uvědomění si individuálních preferencí ohledně oblasti veřejných statků. V reálném světě obyvatelé neodhlédnou od pracovních a rodinných vazeb, proto je lepší, místo hledání dokonalého společenství, se podílet na vývoji toho svého. Způsoby zapojení veřejnosti, kterými se zabývá i koncept SMART Village, jsou představeny v kapitole č. 1.3. Rozpočtový proces.

Oates si vysloužil přezdívku „otec fiskálního federalismu“. Ve své knize ho tak označují např. Baimbridge & Whyman (2004). Oates v návaznosti na Tieboutův model analyzoval reprezentativní vzorek společenství ve vybrané americké oblasti. Jackson & Brown (2003) vysvětlují, že předmětem studie bylo zkoumat úlohu fiskálních odlišností při výběru regionu. Nejvíce je oceňován v souvislosti s jeho dílem Fiskální federalismus z roku 1972, ve kterém pracoval s širším pojetím federalismu, ne pouze z hlediska politického chápání federalismu.

Dle Pekové (2011) je problém neefektivní alokace finančních prostředků v rozpočtových soustavách považován za jeden z hlavních důvodů rozpracování teorie fiskálního federalismu. Teorie v klasickém pojetí se opírala o využití určité míry decentralizace zejména u alokační funkce veřejných financí. Alokační funkce zabezpečuje produkci veřejných statků. Prerozdělení pravomocí znamenalo oslabení centrální vlády a zároveň posílení vlády regionální. V dalším vývoji se teorie zaobírala i možnostmi v určité míře decentralizovat další funkce veřejných financí, funkci stabilizační a redistribuční. Pomocí stabilizační funkce se dle Hamerníková & Maaytová (2010) ovlivňuje dynamika hospodářského růstu za účelem stability ekonomiky. Redistribuční funkce prerazděluje zdroje za účelem dosažení nebo přiblížení se k distribuční spravedlnosti.

Dále Peková (2011) uvádí, že kritériem při delegování pravomocí je to, komu přinese veřejný statek prospěch. Různé vládní úrovně zabezpečují a financují statky dle toho, zda užitek plyne obyvatelům celého státu nebo jen obyvatelům územních celků. Vládní úrovně ČR jsou zobrazeny ve schématu 1 Vládní úrovně. Decentralizace veřejného sektoru má pomoci zabezpečování veřejných statků, které obyvatelstvo opravdu poptává. Dalším důvodem decentralizace je odborná veřejná i občanská kontrola nad alokací financí a produkcí veřejného sektoru. Zvýšení odpovědnosti příslušných orgánů, která vede ke zlepšení demokratického rozhodování o financích, je další výhodou decentralizace.

Schéma 1 Vládní úrovně

Zdroj: Upraveno z Provaníková, R. (2015). *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe* (3. dopl. vyd.). Grada Publishing. (září 2021)

Aby byla snížena alokační neefektivnost, bylo nutné zjistit, v jakém případě kompetence decentralizovat a kdy je naopak lepší je ponechat na centrální úrovni.

Alokační efektivnost definuje Jílek (2008, s. 57) jako: „*optimální kombinaci výstupů dosaženou při nejefektivnější kombinaci vstupů. Ekonomie blahobytu vymezuje optimální výstup jako takový, pro který by se rozhodli individuální spotřebitelé, pokud by na dokonalých trzích vycházeli z cen, které odrážejí skutečné náklady výroby. Efektivní kombinace vstupů je ta, která vyrábí výstup s nejnižšími náklady příležitosti.*“

Peková (2011, s. 90) shrnuje předměty zkoumání teorie fiskálního federalismu.

Jedná se o:

- „*Míru decentralizace státních netržních činností na územní samosprávu a míru decentralizace funkcí veřejných financí.*
- *Vertikální a horizontální strukturu rozpočtové soustavy.*
- *Způsob tvorby, rozdělování a užití finančních prostředků veřejných rozpočtů.*
- *Možnosti optimalizace finančních vazeb uvnitř rozpočtové soustavy.*
- *Způsoby a efektivnost přerozdělování financí.*
- *Způsob optimálního přiřazení veřejných příjmů a výdajů.*“

Provazníková (2015) rozlišuje dva základní modely fiskálního federalismu. Model vertikální, jindy označovaný jako „model vrstveného dortu“, využívá fiskální autonomii jednotlivých vládních úrovní. Jednotlivým vládním úrovním, jak na vertikální tak horizontální linii, je ponechán dostatečný prostor pro nezávislou fiskální politiku na všech úrovních odpovědnosti. Tento model se používá v anglosaských zemích. Model horizontálního federalismu respektuje zásady součinnosti na úrovni horizontální. Model kooperativního (horizontálního) federalismu představuje speciální typ federálního uspořádání v Německu. Silná ústřední vláda s velkým vlivem, shodná daňová soustava, jednotné zákonodárství jsou znaky unitárního státu. Naproti tomu vykazuje i znaky federativního uspořádání: existující střední úroveň vlády. Předmětem zkoumání jsou podoby a působení konkurence mezi územními samosprávami na stejné vládní úrovni.

Dále uvádí, že ve většině států se uplatňuje kombinace zmíněných modelů s různou mírou centralizace či naopak decentralizace. Centralizovaný model umožňuje nižším vládním úrovním jen malou míru soběstačnosti. Rozpočet ústřední úrovně je jako jediný soběstačný, rozpočty nižších úrovní jsou závislé na transferech z nadřazených rozpočtů. Decentralizovaný model oproti tomu předpokládá úplnou soběstačnost všech vládních úrovní. Aby i nejnižší vládní úroveň pokryly všechny své výdaje, musely by disponovat rozsáhlou daňovou pravomocí. Decentralizovaný model není v praxi využíván, jedná se zatím o teoretickou záležitost. Česká republika využívá kombinovaný model s decentralizačními prvky. Každá vládní úroveň má své příjmy, které jsou doplněny o dotace z vyššího rozpočtu, rozpočtová skladba je blíže popsána v následující kapitole.

Provazníková (2015) stanovila zásady teorie fiskálního federalismu:

- Zásada rozdílnosti – fiskální uspořádání by mělo uznávat rozdílné preference obyvatel ve struktuře veřejných statků v určité oblasti.
- Zásada centralizace přerozdělování – redistribuční funkce by měla být provozována na ústřední vládní úrovni, která disponuje potřebnými nástroji a informacemi.
- Zásada centralizované stabilizace – stabilizační funkce by měla být provozována na ústřední vládní úrovni z důvodu disponování nutnými politickými i ekonomickými nástroji.
- Zásada zajištění minimální úrovně základních veřejných potřeb – všem občanům, bez ohledu na oblast, ve které žijí, by měla být zaručena minimální úroveň veřejných statků.

- Zásada vyrovnání fiskální pozice – ústřední vládní úroveň by měla zajistit, aby při srovnatelném daňovém zatížení občanů, bylo dosaženo minimální úrovně základních veřejných statků.
- Zásada neutrality – ústřední vládní úroveň by měla minimalizovat rozdíly ve zdanění, které ukládají jednotlivé oblasti, které by mohly zapříčinit lokační distorzi v rozhodování ekonomických subjektů.

V zásadách si lze povšimnout protichůdnosti tvrzení. Při dodržování zásady rozdílnosti, kdy vláda respektuje preference obyvatel na určitém území si lze představit hypotetickou oblast s náročnými občany toužícími po velkém množství veřejných statků. Při vysokých nákladech může být předpokládáno i vysoké daňové zatížení těchto obyvatel. Tato situace je však v rozporu s dodržováním zásady neutrality, které se naopak snaží o minimalizaci rozdílů ve zdanění. Fiskální systém musí být tedy vždy určitým kompromisem.

1.2. Rozpočtová skladba

Účelem této kapitoly je vysvětlit skladbu rozpočtu, charakterizovat třídění příjmů a výdajů, uvést základní legislativu týkající se rozpočtů. Pro lepší orientaci v rozpočtové skladbě je vytvořeno schéma vycházející z vyhlášky o rozpočtové skladbě č. 323/2002 ve znění pozdějších předpisů. Důraz je věnován částem skladby, které jsou úzce spjaty s konceptem SMART.

Dle Lorenc (2018) se rozpočtová skladba řídí zásadami:

- Zásada jednotnosti - příjmy a výdaje musí být zatříděny jednotně.
- Zásada závaznosti - třídění položek je závazné ze zákona.
- Zásada „cash“ principu - podmínkou zatřídění je pohyb peněžních prostředků.
- Zásada „brutto“ principu - zachycení v hrubém vyjádření příjmů a výdajů.
- Zásada dlouhodobé stability třídění.
- Zásada kompatibility - systém rozpočtu musí být v souladu s účetními i statistickými standardy na národní i mezinárodní úrovni.
- Zásada srozumitelnosti.

Rozpočtovou skladbu upravuje vyhláška č. 323/2002. Obsah vyhlášky, který se zabývá tříděním příjmů a výdajů, zohledňuje 12 hledisek. Tato bakalářská práce se zaměřuje na veřejné rozpočty územní úrovně, konkrétně rozpočty obcí. Dle Provazníkové (2015) je pro územní samosprávné celky závazné třídit příjmy a výdaje druhově, proto je blíže rozebráno hledisko druhové.

První jednotka druhového třídění rozpočtové skladby náleží **daňovým příjmům**. Peková (2011) uvádí, že ve většině rozvinutých zemí daňové příjmy tvoří největší skupinu běžných příjmů. Daňové příjmy obcí z významné části představují přidělený podíl celostátního hrubého výnosu daní. Dle vyhlášky o rozpočtové skladbě (2000) daňové příjmy tvoří mimo jiné výnos daně z nemovitých věcí. Obec, na jejímž území se nemovitost nachází, je příjemcem této daně. Další položkou daňových příjmů jsou daně a poplatky z vybraných činností a služeb, jedná se například o místní poplatky z vybraných činností a služeb. Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích dává obcím možnost zavést až 7 poplatků, zákon určuje i jejich maximální výši. Jedná se např. o poplatky ze psů, poplatky za odvoz komunálního odpadu, poplatky z pobytu a další.

Tím, že má obec pravomoc určit výši místních poplatků, má také možnost na poplatky navázat určité SMART systémy. Vybraná obec, které bude věnována praktická část,

se zapojila např. do systému odpadového hospodářství. Kdo třídí a celkově snižuje množství směsného komunálního odpadu, méně platí na poplatku za komunální odpad. Snižování poplatku tedy slouží jako motivace k vyššímu cíli, v tomto případě lepšímu životnímu prostředí.

Nedaňové příjmy zahrnují příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků organizací s přímým vztahem, jedná se například o pronájem majetku, výnosy z finančního majetku a další. Podrobné rozdělení dle vyhlášky o rozpočtové skladbě (2002) je vidět ve schématu 2 Rozpočtová skladba.

Kapitálové příjmy zahrnují příjmy z prodeje dlouhodobého majetku nebo majetku finančního. Peková (2011) vysvětluje, že v rozpočtu představují jednorázový příjem.

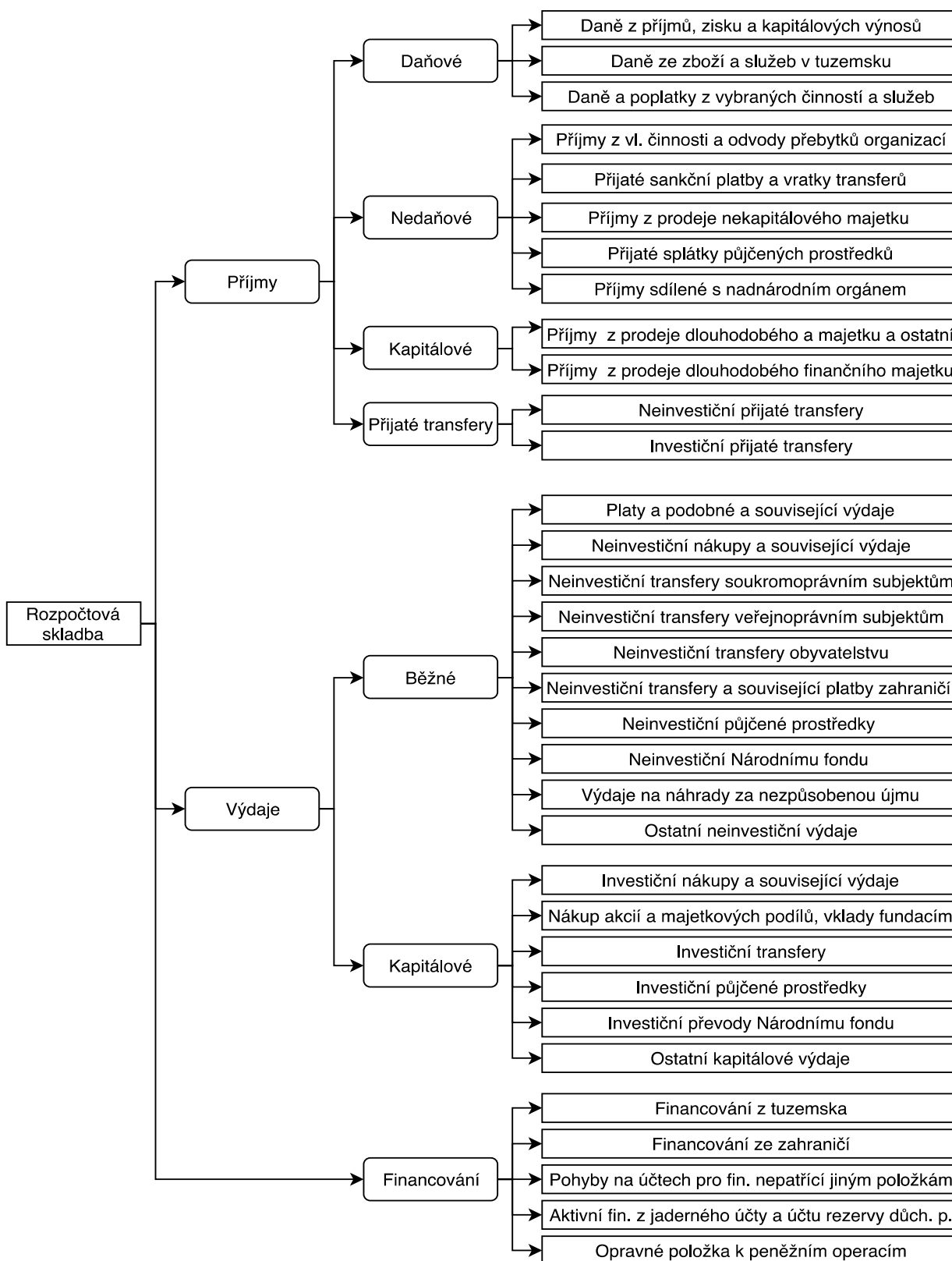
Poslední složkou příjmové strany rozpočtové skladby jsou přijaté **investiční a neinvestiční transfery**. Konkrétně se může jednat o dotace ze státního rozpočtu na školství a státní správu, dotace z Úřadu práce na VPP a mnoho dalších. Dotace, jak uvádí Peková (2011), se dělí na účelové a neúčelové. Projekty chytrých řešení lze financovat právě pomocí účelových dotací. Ministerstvo pro místní rozvoj (2019) uvádí, že pro dotační financování SMART projektů v České republice nevznikl konkrétní operační program. Projekty se mohou uskutečňovat v rámci jiných operačních programů. Častou volbou obcí jsou dotace z EU, koncept SMART podporuje Evropský fond pro regionální rozvoj, Fond soudržnosti a další. Pomocí dotací lze získat nové stroje, technologie, finanční prostředky na mzdy a další potřeby na žádaný projekt. Každý dotační program určuje vlastní podmínky výzev, které obce musejí dodržet.

Výdajovou stranu rozpočtu vyhláška (2002) rozděluje do dvou tříd. První třída, **běžné výdaje**, zahrnuje opakující se výdaje na provozní činnost. Jedná se například o platy zaměstnanců obce, nákupy materiálu atd... V souvislosti se SMART se jedná o náklady spojené s provozní a udržovací fází projektů.

Kapitálové výdaje, oproti běžným výdajům, slouží k investicím. Dle Provazníkové (2015) se největší podíl těchto výdajů vynakládá na průmysl a ostatní odvětví, především na údržbu silnic.

Vypočítáním rozdílu příjmů a výdajů, stanovíme saldo rozpočtu. Saldo rozpočtu se financováním musí vyrovnat. Provazníková (2015) vysvětluje, že obec s rozpočtovým schodkem má kladné financování (obec musí čerpat určité finance na pokrytí schodku) a naopak obec s rozpočtovým přebytkem má financování se záporným znaménkem.

Schéma 2 Rozpočtová skladba

Zdroj: Vlastní zpracování dle vyhlášky 323/2002 Sb. ve znění pozdějších předpisů (listopad 2021)

1.3. Rozpočtový proces

Rozpočtový proces je nedílnou součástí fungování obcí. Tato kapitola se zaměřuje na způsob sestavování rozpočtu. Jsou uvedeny jak běžně používané způsoby, tak jsou rozvedeny i metody participace, tedy zapojování veřejnosti.

Prostřednictvím obecního rozpočtu se poskytují finanční prostředky na potřeby obce a zajištění veřejných statků. Dále se pomocí rozpočtu přerozdělují finance. Kromě funkce alokační a redistribuční má rozpočet funkci stabilizační. Obec působí na kvalitu života občanů, snaží se stabilizovat a zlepšovat životní úroveň. Hamerníková & Maaytová (2010) doplňuje, že veřejný rozpočet plní i další funkce. Jedná se o funkci autorizační, rozpočet schválený zákonodárným orgánem (na úrovni obcí se jedná o zastupitelstvo) je závazný a musí být respektován. Dále zmiňuje funkci řídicí a kontrolní, část obecního rozpočtu je základ vnitřního řízení institucí spadajících pod obce. Institucí zřizovanou obcí se může rozumět škola a školka. Zastupitelstvem je zároveň prováděna kontrola nad těmito institucemi. Jako poslední funkce veřejného rozpočtu je uvedena funkce informační. Obec podává přehled o záměrech na další rok a poskytuje informace o všech svých funkcích.

Hamerníková & Maaytová (2010) vymezuje zásady, které by se měly v rozpočtovém procesu uplatňovat:

- Zásada úplnosti – rozpočet by měl obsahovat všechny finanční operace, všechny položky příjmů a výdajů by měly být zaznamenány v úplných částkách.
- Zásada jednotnosti – příjmy a výdaje by měly být zaznamenány jednotným způsobem a v jediném dokumentu.
- Zásada reálnosti a pravdivosti – sestavení reálného rozpočtu by mělo vycházet z kvalitních odhadů a pravdivých informací, aby se omezila nutnost rozpočtových opatření.
- Zásada každoročního sestavování a schvalování – rozpočet musí být sestavován a schvalován každý rok.
- Zásada vyrovnanosti – rozpočet by měl být vyrovnaný, alespoň v delším časovém období.
- Zásada publicity – rozpočet musí být zveřejněn.
- Zásada přehlednosti – struktura rozpočtu by měla být přehledná a odpovídat rozpočtové skladbě, která byla vysvětlena v předchozí kapitole.

- Zásada efektivnosti a hospodárnosti.
- Zásada předností výdajů před příjmy – výdaje musí mít přednost před příjmy.

Tvorba rozpočtu se řídí zákonem č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti: „*Stát, územní samosprávné celky a další veřejné instituce uvedené v § 3 dodržují při výkonu své činnosti pravidla transparentnosti, účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti nakládání s veřejnými financemi.*“ Zákon mimo jiné pojednává i o zveřejňování informací. Při tvorbě rozpočtu je nutné pracovat se střednědobým výhledem obce, který definuje zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů: „*Střednědobým výhledem rozpočtu veřejné instituce je plán příjmů a výdajů, nebo plán výnosů a nákladů, na každý z rozpočtových roků, na který je střednědobý výhled rozpočtu sestavován. Veřejná instituce sestavuje návrh rozpočtu na rozpočtový rok a střednědobý výhled rozpočtu na nejméně 2 další následující rozpočtové roky, při tom zohledňuje veškeré hospodářské skutečnosti, včetně své ekonomické a finanční situace.*“

Rozpočtový proces obsahuje několik fází:

1. Sestavení rozpočtu

Provazníková (2015) popisuje 6 způsobů, jak lze rozpočet vytvořit. Pomocí první zmíněné metody tzn. **metody nulové základny** vzniká rozpočet podrobnou kalkulací všech položek předpokládaných výdajů i příjmů. Tato metoda je nejkomplexnější a časově náročná. Pečlivé vytvoření poskytuje občanům a jiným subjektům dobrou představu o směřování obce na daný rok. Podmínkou kvalitního rozpočtu je dostatek a kvalita dostupných informací, mezi které patří nové daňové předpisy, vývoj vztahů ke státnímu rozpočtu a další. Metoda se aplikuje především na služby, ve kterých se výrazným způsobem mění poptávka, u obcí je vhodné tento postup aplikovat jednou za pár let.

Další uvedená metoda, kterou orgány obce často praktikují, vychází ze zkušenosti z minulých let. **Přírůstkový způsob** vychází z existující lokální politiky a standardů produkce veřejných statků. Rozpočty předchozích let slouží jako základ k vytvoření rozpočtu na další rok. Při tvorbě musí orgány obce uvážit změny v činnostech, které se částečně realizovaly v daném roce. Nesmí se opomenout inflaci, demografické trendy ani nové zákony. Nevýhodou přírůstkové metody jsou historické náklady, které mohou

zkreslovat rozložení služeb mezi spotřebitele. Problémem jsou také měnící se priority obyvatelstva, které rozpočet nezohledňuje.

Fixně limitovaný rozpočet vychází z pevně nastaveného objemu rozpočtu pro danou oblast služeb, zohledňuje přitom očekávanou inflaci. Metoda je využívána především ústřední vládou, obce mohou metodu využít, pokud zajišťují veřejné statky prostřednictvím jiných organizací. Obec organizacím poskytne paušální částku, se kterou libovolně hospodáří.

Performance budgeting (rozpočtování dle výsledku) se soustředí na žádané účinky a stanovené cíle. Část procesu je věnována sbírání informací o předešlých výsledcích a hledání potenciálních problémů. Metoda se snaží zajišťovat činnosti s co nejmenšími vynaloženými finančními prostředky. Rozpočet ovšem nezohledňuje, zda je činnost odůvodněná.

Metoda programového rozpočtování se zpočátku zaměřuje na zkoumání obecních záměrů a cílů. V další fázi se pomocí analýz snaží zjistit, jaké cíle a jakým způsobem byly splněny. Stanovený obecní cíl může být např. bydlení pro mladé lidi. Analýza prozradí, že veškeré snahy vynaložené do tohoto cíle se soustředí na studii vybudování bytového domu. Alternativou, jak dosáhnout nového bydlení pro mladé, může být ale i studie a vybudování infrastruktury pro stavební parcely. Jako další krok se tedy vybízí porovnat a ocenit jednotlivé varianty. Porovnání alternativ se hodnotí nejen z hlediska finanční náročnosti, ale i z hlediska časové náročnosti a efektivnosti.

Jako poslední metodu Provazníková (2015) zmiňuje komunitní neboli **genderové rozpočtování**. Genderové rozpočtování zohledňuje dopady rozhodování do oblastí rozdílů mezi muži a ženami. Například se může jednat o podporu mateřských školek, aby ženy měly snadnější návrat do zaměstnání. Problematika se dostává do popředí v posledních letech. Jsou tvořeny projekty na zavedení genderového rozpočtování na úrovni obcí.

Další možností, jak rozpočet sestavit, je zapojit do jeho tvorby veřejnost. Tento přístup se v posledních letech prosadil do konceptu SMART City, který pozvolna přechází od technického pojetí k řešení udržitelného rozvoje sídel. Participace je považována za nástroj udržitelného rozhodování. Od vyhlášení cílů udržitelného rozvoje, které bylo výsledkem tříletého procesu vyjednávání členských států OSN dle Bednarska-Olejniczak et al. (2020), byla zdůrazňována potřeba lokalizace cílů

udržitelného rozvoje. V tomto kontextu je udržitelný rozvoj venkova stále relativně nepopsanou oblastí v kontextu využívání participativního rozpočtu jako nástroje k realizaci tohoto cíle.

Participativní rozpočet definuje Shah (2007) jako proces, jehož prostřednictvím mohou občané přispívat k rozhodování alespoň o části rozpočtu. Podle užší definice se jedná o proces, který je otevřený každému občanovi, který se chce zapojit. Kombinuje přímou a zastupitelskou demokracii, zahrnuje opatrnost, přerozděluje zdroje směrem k chudým a je samoregulační. Dle Shah (2007) by široká definice zahrnovala příliš mnoho případů jako například veřejná slyšení nebo valné hromady. Užší definice by naopak zahrnovala malé množství příkladů. Následující definice je kompromisem předchozích. Participativní rozpočtování je proces, kterým obyvatelé, ať už jako jednotlivci nebo prostřednictvím občanských skupin, mohou dobrovolně a pravidelně přispívat k rozhodování alespoň o části veřejného rozpočtu. Existence více definic není ideální pro určení historie participativního rozpočtu.

Velká část literatury, např. Sintomer, Röcke, Herzberg, & Hitchman (2016) nebo Gilman (2016), datují vznik participativního rozpočtování do roku 1989 v brazilském městě Porto Alegre. V projektu se jednalo o zapojení obyvatel do procesu tvoření rozpočtových priorit s přímou rozhodovací mocí a nástroji kontroly. Další literatura např. Tranjan (2015) bere v potaz i iniciativu nazvanou participativní rozpočet, která byla praktikována již v roce 1980 v brazilském městě Lages. Shah (2007) doplňuje i další města, která předcházela participativnímu rozpočtování v Porto Alegre. Datum vzniku participativního rozpočtování je tedy sporný.

K sestavení rozpočtu s využitím participace veřejnosti vede několik metod, které vysvětluje Glenn (2003). Ten chápe participaci jako nástroj k lepšímu rozhodování.

Průzkumy veřejného mínění kladou konkrétní otázky náhodnému vzorku občanů nebo určité části veřejnosti. Tento proces poskytuje objektivní statistiky veřejného mínění. S dostatečně velkým vzorkem veřejnosti lze porovnávat odlišnosti v očekáváních, obavách a prioritách různých skupin.

Focus Groups, metoda, kde se část veřejnosti soustředí do skupin, které obvykle vede výzkumník nebo vyškolený vedoucí skupiny. Ten vede konverzaci mezi malou skupinou respondentů. Seznam témat, jak dále uvádí Glenn (2003), nahrazuje formální dotazník, umožňuje respondentům dlouze hovořit vlastními slovy a na vlastní úrovni porozumění.

Diskuse může volně zahrnovat spontánní změny tématu nebo komentáře, které výzkumník nepředpokládal jako relevantní.

Charrette je intenzivní proces pečlivě navržený tak, aby přivedl lidi z různých segmentů společnosti k dohodě během krátké doby. Plánování pre-charrette rozděluje hlavní problém na jednotlivé části. Tyto dílčí části se přidělují skupinám, které pravidelně dávají zprávu o návrhu řešení celku. Zpětná vazba od celku k těmto skupinám je pak řešena v dalším kole skupinových diskusí. Tato sekvence se opakuje, dokud není dosaženo dohody.

Metoda, při níž se shromažďují a zveřejňují názory veřejnosti prostřednictvím série opakujících se dotazníků, se nazývá **Delphi**. Na rozdíl od jednorázového průzkumu se Delphi skládá z několika kol dotazníků. V prvním kole se dotazník mohl zaměřit např. na preferované cíle v určité oblasti. Odpovědi z prvního kola jsou použity v kole druhém, kde je po veřejnosti žádáno seřazení cílů nebo uvedení specifikací. Tento proces může pokračovat po tolik kol nebo tak dlouho, jak je potřeba, přičemž se zjišťují hodnoty a priority obyvatelstva.

Metodu **Open Space Technology** představuje Owen (2008) na jedné z prvních situací, kdy byla aplikována. Lidé byli pozváni na shromáždění, kde měli řešit určitý úkol. Neexistoval předběžný program, pouze čas zahájení a ukončení. Na místě shromáždění se nacházely dva velké soustředné kruhy židlí, uprostřed nic a za nimi prázdný prostor na zdi. Každý byl vyzván, aby identifikoval jakýkoli problém související s ústředním úkolem, pro který měl zápal. Problém poté zapsal list papíru a vyvěsil na zeď. Zapsáním přijal odpovědnost za svolání zasedání k dané otázce a sepsání písemné zprávy o výsledcích. Když byla všechna témata zveřejněna, všichni hromadně šli ke zdi a přihlásili se na sezení, kterých se chtěli zúčastnit. V průběhu dvoudenního setkání tato různorodá skupina vytvořila a zcela sama řídila agendu postavenou na mnoha pracovních skupinách.

V posledních letech se s rozvojem sociálních sítí otevřely možnosti zapojení mladých lidí. Některé obce a města si kromě svých webových stránek zřídily své účty i zde – na Facebooku a na Instagramu. Tím se komunikace mezi veřejností a municipalitami zrychlila a přiblížila novým cílovým skupinám. Dle Rodríguez Bolívar & Muñoz (2019) je průkopníkem nových cest v zastoupení občanů je právě metoda **E-participace**. Ve své nejjednodušší podobě je e-participace jednoduše shora dolů vládní komunikací a poskytováním služeb. Občané zde mohou využívat technologie např. k žádosti o službu

nebo k reakci na zveřejněné informace. Tato podoba nedokáže plně využít potenciál technologií. Evropský parlament (2014) ve svých studiích uvádí, že SMART City se skládá nejen z komponent, ale také z lidí. Zajištění účasti občanů a příslušných zainteresovaných stran na SMART City je proto dalším faktorem úspěchu. Je rozdíl, zda se účast řídí přístupem shora dolů nebo zdola nahoru. Přístup shora dolů podporuje vysoký stupeň koordinace, zatímco přístup zdola nahoru poskytuje lidem více příležitostí k přímé účasti. Pomocí komplexní e-participace mohou vlády získávat nápady, filtrovat je a zpracovat je do svých rozvojových plánů. Nejširší forma participace dává moc přímo do rukou občanů. Elektronická participace se ve většině modelů chytrých měst obvykle nepovažuje za zásadní součást, to může být však jen otázkou času.

V praktické části je představen rozpočtový model plynoucí z metody E-participace. Cílem aplikace je přímé zapojení občanů. Znalostní model vznikl jako výstup obecního SMART projektu a je vysvětlen v kapitole 3.2. Znalostní model jako chytré řešení při tvorbě rozpočtu.

Vyjmenované metody jsou jen příkladem nástrojů k využití, existuje jich velké množství. Podstatný však je komplexní přístup a jeho úspěch závisí na realizátorech a promyšlenosti celého procesu.

2. Projednání a schválení

Tato část rozpočtového procesu je vyhrazena zastupitelstvu obce dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Platné usnesení je schváleno, pokud pro něj hlasuje více než jedna polovina zastupitelů obce. Zasedání zastupitelstva je veřejně přístupné a občané o něm musí být informováni. Obce k tomu mohou využít např. místní rozhlas, úřední desku a další. Obecní rozpočet může být vyrovnaný, přebytkový nebo schodkový. V případě schodku musí být zajištěno pokrytí z přebytků z minulých let nebo smluvně zabezpečenou půjčkou, úvěrem, návratnou peněžní výpomocí nebo výnosem z prodaného majetku, jak vysvětluje Provazníková (2015).

3. Hospodaření

Dle zákona č. 250/2000 SB., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů obec hospodaří dle rozpočtu během kalendářního roku, na který byl rozpočet vytvořen. Hospodářský rok obce je shodný s rokem kalendářním.

4. Plnění rozpočtu a jeho kontrola

Orgány obce zodpovídají za plnění rozpočtu. Zastupitelstvo ze zákona o obcích (2000) zřizuje finanční a kontrolní výbor, jejichž součástí nesmí být osoby, které mají na starost účetní a rozpočtové práce. Výbory mají nejméně 3 členy, počet členů musí být lichý. Finanční výbor realizuje dohled nad hospodařením s majetkem a financemi obce. Respektování legislativních předpisů v obci sleduje výbor kontrolní.

5. Změny rozpočtu

Rozpočtové změny nemusí být součástí každého rozpočtového procesu. Dle zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů (2000) se pomocí rozpočtových opatření v případě organizačních, metodických nebo věcných změn rozpočet může upravit přesunem položek, aniž by se rozpočtový objem změnil. V případě nečekaných příjmů se například celkový objem zvýší. Organizační změnou se může rozumět zánik instituce spadající pod obec. Metodická změna nastává při legislativní úpravě, která má vliv na finanční hospodaření, např. změna sazby daně z nemovitosti. Věcné změny nastávají při změně rozpočtových ukazatelů, může se jednat o neočekávanou a neodkladnou investici, např. při havárii v technické infrastruktuře obce.

6. Hodnocení a následná kontrola

Obce jsou povinny dát přezkoumat své hospodaření dle zákona č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, který zároveň stanovuje předmět, hlediska, průběh a pravidla přezkoumání. Údaje o ročním hospodaření se souhrnně zpracovávají do závěrečného účtu, jehož součástí je i zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření obce. Návrh závěrečného účtu musí být zveřejněn až do jeho schválení. Návrh mohou občané připomínat písemně nebo ústně na zasedání zastupitelstva. Projednání závěrečného účtu se uzavírá buď se souhlasem bez výhrad nebo s výhradami. Výhrady slouží jako podnět k přijetí opatření potřebných k nápravě chyb a nedostatků.

2. Koncept SMART

2.1. Specifika SMART Village ve srovnání se SMART City

V této kapitole je vysvětlena problematika definice konceptu SMART City i SMART Village, který vznikl rozšířením myšlenky chytrých řešení do venkovských oblastí. Dále jsou popisovány různé důvody, které mají venkovské oblasti a města, pro vstoupení do konceptu SMART.

Autoři napříč literaturou poukazují na nesnáz vytvořit odpovídající definici tak, aby vyhovovala všem směrům, kam se koncept může ubírat. Dle Mortensen et al. (2012) se koncept „chytrého města“ může zdát nepolapitelný především proto, že existuje mnoho způsobů, jak být chytrý. Druhý důvod je existující tendence používat tento pojem jako nástroj pro sebepropagaci spíše než jako strategii, jak se skutečně stát chytřejšími.

Příklady chytrých měst, jak uvádí Manville et al. (2014) ve své studii o mapování konceptu chytrých řešení v Evropské unii, se objevují v mnoha různých variantách, velikostech a typech. Je to proto, že myšlenka chytrého města je relativně nová a vyvíjí se, koncept je velmi široký. Města, která se nazývají chytrá nebo je takto označují ostatní, se obvykle velmi liší. Vývoj konceptu chytrého města je utvářen komplexním mixem technologií, sociálních a ekonomických faktorů, uspořádáním správy a řízením a politickými a obchodními faktory. Implementace konceptu chytrého města se proto ubírá velmi rozmanitými cestami v závislosti na konkrétní politice, cílech, financování a rozsahu každého města. Každé město je jedinečné, má svou vlastní cestu historického vývoje, současné charakteristiky a budoucí dynamiku.

Kozłowski & Suwar (2021), kteří upozorňují na obtížnost jak definování tak následné výkonnosti, rozdělili dosavadní definice do 4 skupin.

Definice, které:

- **Spojují město s technologiemi.** Barlow & Levy-Bencheton (2019) tvrdí, že definic, které se točí kolem technologie a datové vědy, je většina. Jako ukázkou lze uvést definici dle Dameri (2013), podle které je pojem dobře definovaná geografická oblast, ve které špičkové technologie, jako jsou ICT, logistika, výroba energie atd., spolupracují na vytváření přínosů pro občany. Pokud jde o blahobyt, začlenění a účast, kvalitu životního prostředí, inteligentní rozvoj, řídí se dobře definovaným souborem subjektů, které jsou schopny stanovit pravidla a politiku pro správu a rozvoj města.

Priorita technologií nebyla opomenuta ani v definici v průvodci chytrých měst od Rady chytrých měst (2013): Chytré město využívá informační a komunikační technologie ke zlepšení životaschopnosti, funkčnosti a udržitelnosti. Chytré město shromažďuje informace prostřednictvím senzorů a dalších zařízení. Dále tato data sděluje pomocí kabelových nebo bezdrátových sítí. Tato data analyzuje, aby bylo zjištěno, co se děje nyní a co se pravděpodobně stane příště.

- **Týkají se vzdělávání, učení a znalostí lidí.** Dle Komninos (2011) se pojmem rozumí oblast, která klade důraz na učení, zvýšení kvalifikací a inovace, která závisí na kreativitě jejích obyvatel, dostupných institucích pro vytváření znalostí a jejich digitální infrastruktury pro komunikaci a řízení znalostí.

- **Zdůrazňují institucionální faktory rozvoje měst.** Schaffers et al. (2011) definují SMART Cities jako integrované sociální, fyzické, institucionální a digitální prostory, ve kterých digitální komponenty zlepšují fungování sociálně-ekonomických aktivit a řízení fyzické infrastruktury měst a zároveň posilují schopnosti městských komunit řešit problémy.

- **Propojují technologické, lidské a institucionální dimenze, tzv. hybridní definice.** Dle Gassmann (2019) chytré město systematicky využívá digitální technologie ke snížení zdrojů, zlepšení životní úrovně svých lidí a zvýšení konkurenceschopnosti regionální ekonomiky udržitelným způsobem. Zahrnuje použití inteligentních řešení pro infrastrukturu, energetiku, bydlení, mobilitu, služby a zabezpečení, založených na technologii integrovaných senzorů, konektivitě, analýze dat a nezávisle funkčních procesech s přidanou hodnotou.

Dle Lakshmanan et al. (2021) myšlenka **chytré vesnice**, která by zvýšila kvalitu života svých obyvatel, sahá až do minulého století. Hlavní technologický vývoj v posledních několika desetiletích však přesunul zaměření na rozvoj do městských oblastí, kde se koncept chytrých měst vyvinul a brzy začal přitahovat velké investice.

Visvizi & Lytras (2018) jako jeden z důvodů rozpracování konceptu SMART Village řadí trend vylidňování vesnic. Život ve městech skýtá větší vyhlídky na pestrost a zábavu než na venkově, a tak se romantizovaný obraz pasteveckého života na vesnici vytrácí. Výzkum chytrých vesnic by měl být zaměřen na otázky kvality života, vzniku rizik ohledně bezpečnosti, rostoucích nerovností a dalších externalit ve formě zátěže kulturního dědictví, životního prostředí a ztracených příležitostí obecně. Tento pohled je ukázkou, že SMART Village není pouze snahou vtáhnout technologie,

kteře se používají ve městech, i do venkovských oblastí. Koncept chytrých vesnic má řešit nejrůznější témata a problémy, se kterými se obyvatelé vesnic potýkají v 21. století. Tato témata a problémy jsou kvalitativně odlišné od toho, co obyvatelé těchto měst denně zažívají.

Jako v předchozí zmíněné problematice konceptu SMART City, ani zde nelze nalézt jednotnou definici. V definicích jsou často zmiňovány technologie. Viswanadham & Vedula (2010) definuje SMART Village jako soubor služeb, které jsou poskytovány jejím obyvatelům a podnikům kvalitně a efektivním způsobem. Výpočetní technika, komunikační a informační technologie hrají hlavní roli při navrhování, poskytování a monitorování služeb. Naproti tomu se do popředí dře i téma komunit na rozdíl od definic SMART City. Evropský parlament (2019) definuje SMART Village jako komunity ve venkovských oblastech, které využívají inovativní řešení ke zlepšení své rezistence a staví na místních silných stránkách a příležitostech. Spoléhají na participativní přístup k rozvoji a provádění své strategie ke zlepšení svých ekonomických, sociálních a/nebo environmentálních podmínek, zejména mobilizační řešení nabízených digitálními technologiemi.

V literatuře se s pojmem SMART Village často pojí i soběstačnost. Patnaik et al. (2020) definuje chytré vesnice jako koncept rozvoje vesnice do takové míry, aby byla nezávislá a soběstačná v poskytování služeb.

V České republice se konceptu věnuje i Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, které koncept vnímá jako cestu k udržitelnému rozvoji měst a obcí. Do konceptu SMART City se zapojilo i hlavní město. Koncepce „Smart Prague do roku 2030“ se zaměřuje na 6 oblastí a to: mobilitu budoucnosti, chytré budovy a energie, bezodpadové město, atraktivní turistika, lidé a městské prostředí a datová oblast. V rámci těchto oblastí vznikají jednotlivé projekty, které přispívají k uskutečnění celkové vize chytré Prahy do roku 2030.

Jako další ukázkou dobré praxe zahrnuje Ministerstvo pro místní rozvoj i město Písek. Smart Písek své projekty staví na třech pilířích: udržitelná městská mobilita, inteligentní budovy a čtvrti, integrované infrastruktury a procesy v energetice, ICT a dopravě. Jedním z projektů věnujících se dopravě byl realizovaný projekt v roce 2018. Jednalo se o dopravní navigační systém, díky kterému je možné zjistit obsazenost parkovacích míst pomocí navigačního portálu.

Další SMART město, které uvádí Ministerstvo pro místní rozvoj jako ukázkou dobré praxe jsou Pardubice. Pardubice si osvojily šest SMART oblastí: mobilitu, dopravu, energetiku, IT, služby a oblast sociální, kulturní a sportovní. Jeden z uvažovaných projektů si kladl za cíl úsporu energie veřejného osvětlení za pomoci automatických stmívačů. Pokud snímač nedetekuje pohyb, nesvítil lampy na 100% výkon, čím se šetří energie.

Projekty chytrých řešení vznikají i v dalších městech např. v Brně, v Karlových Varech, v Plzni, v Opavě, v Havířově a dalších městech. V České republice se začal aplikovat nejen koncept chytrých měst, ale i vesnic. Jako příklad lze uvést vesnici Kněžice, která si klade za cíl úplnou energetickou soběstačnost. Vybudováním bioplynové stanice, kotlem na biomasu a dalšími projekty se snaží o nezávislost na vnějších zdrojích. Snahy vesnice byly uznány v soutěži o obnovitelnosti, ve které získala přezdívku „První energeticky nezávislá obec“.

Obec Otice se ke konceptu SMART přidala projektem, ve kterém byla vybudována čistírna odpadních vod s podtlakovou kanalizací. Odpadní voda je používána na zalévání veřejné zeleně v období sucha, budova čističky se vytápí pomocí odpadního tepla z vývěvy

Obec Předmíř se zaměřila na oblast vodohospodářství s projektem, který se zaměřuje na dálkový odečet vodoměrů a vysílání chybových hlášení. Data jsou ukládána v aplikaci, která je vyhodnocuje a upozorňuje na únik vody, havárii, neobvyklou spotřebu nebo i na pokles teploty. Díky tomu lze předcházet např. prasklému potrubí. Předmíř se do konceptu zapojila i strategickým dokumentem nebo využíváním elektronického rozhlasu.

Obce se pomohou připojit do vlny chytrých řešení tím, že se stanou součástí inovativního projektu, který tento termín ani používat nemusí. Příkladem může být právě služba elektronického rozhlasu, která umožňuje komunikaci s občany pomocí SMS zpráv, e-mailů, mobilní aplikace, chatu, sociálních sítí a příspěvků na stránkách obce. Služba funguje na automatickém propojení všech zmíněných platforem. Pokud se obec rozhodne informovat občany o určité nadcházející události, zadá zprávu a ta se automaticky rozešle všem občanům, kteří projeví zájem o elektronický rozhlas, zároveň se propíše jako příspěvek na sociální síti a na stránkách města. Zapojení do konceptu není limitováno počtem obyvatel, tuto službu využívá například obec

Lopeník s 213 obyvateli (údaj z roku 2016) i Město Dobříš, které má přes 8 000 obyvatel (údaj z ČSÚ 2020).

Jako další podobnou iniciativu lze jmenovat projekt Zalejme.cz, která se zaměřuje na zapojení veřejnosti do péče o veřejnou zeleň. Na svých stránkách představuje 3 kroky, jak každý člověk může přispět: ušetřit vodu, najít a zalít strom a jako poslední krok své počínání sdílet, aby se k iniciativě přidalo více lidí. Pomocí mapy stromů se snaží o koordinaci zalévání stromů, aby se předcházelo uschnutí stromů a také naopak jejich přelití.

Města a vesnice vstupují do konceptu SMART, aby odstranily problémy v různých oblastech. Další impulsem může být i snaha obcí rozvíjet svou obec udržitelně. Rozdíl ve SMART City a SMART Village nastupuje právě ve výběru témat, kterými se daná municipalita zabývá. Pro města jsou častými nedostatky přetížená doprava, špatné životní prostředí a další. Ve vesnicích se vedení snaží zlepšit oblasti, ve kterých zaostávají za městy, aby se vyrovnala kvalita života s životem ve městech. Oblasti, ve kterých města vynikají nad vesnicí a jsou tudíž výhodami bydlení ve městě, jsou vidět v následující tabulce 1 Výhody měst a vesnic.

Tabulka 1 Výhody měst a vesnic

Výhody bydlení ve městě	Výhody bydlení ve vesnici
Pracovní příležitosti	Kontakt s přírodou
Centra ekonomického růstu	Absence znečištění ŽP a hluku
Dobrá přístup k informacím a technologiím	Nízká hustota osídlení
Příležitosti pro vzdělávací a kulturní obohacení	Nekumuluje se zde nejchudší vrstva v provizorních přístřešcích (slumy)
Příležitosti pro posílení postavení žen a mládeže	Komunitní zkušenost
Dobrá dostupnost zdravotnických zařízení	Zdravý životní styl
Dobrá přístup k základním službám	Tichý rytmus života
Potenciál pro interakci a sociální organizaci	Nižší ceny
	Bezpečnost

Zdroj Přeloženo z Visvizi, A., Lytras, M. D., & Mudri, G. (Eds.). (2019, s. 57) (listopad 2021)

Koncept SMART Villages nepracuje jen se svými slabými stránkami, ale posiluje i své silné stránky. Aby bylo výhodou vesnic i nadále spojení s přírodou, je zapotřebí ji chránit a aktivně se o ni zajímat. Pod pojmem chránit přírodu si lze představit mnoho činností, které koncept SMART podporuje. Jednou z nich je zadržování vody v krajině. Jak může takový projekt v této oblasti vypadat, je popsáno v kapitole 3.1 Strmilovské SMART projekty a jejich financování.

Aktuální téma koronaviru rozšiřuje výhodu bezpečnosti na novou úroveň chápání, z důvodu menší koncentrace lidí hrozí i menší riziko nákazy. S pandemickou situací je spojen i přesun části pracovníků na home office. Tento způsob práce usnadňuje rychlý rozvoj informačních technologií. Vesnice tímto pokrokem může získat vzdělané a pracovitě lidi, kteří dosud kvůli pracovním příležitostem bydleli ve městech. Když připočteme kvalitu života v čistém životním prostředí, pak se, v kombinaci s funkční infrastrukturou, prostředí malých sídel stává silným konkurentem městům v oblasti bydlení.

2.2. Typologie přínosů

Když se obce a jejich obyvatelé setkají poprvé se zmínkou o chytrých řešení pokládají si 3 základní otázky: co, jak a proč. Problematika první otázky, tedy vymezení pojmu SMART, byla osvětlena v předchozí kapitole. Pro zjednodušení by se však dala zodpovědět tak, že se jedná o určitou vizi rozvoje. Na otázku, jak docílit toho být SMART, také odpovídají částečně zmíněné definice. Nástroje jako technologie, informační systémy, využívání schopností svých obyvatel jsou v literatuře častým příkladem. Univerzální návod, jak docílit SMART obce však neexistuje z důvodu různých potřeb a možností daných obcí. Další přirozená otázka, na kterou chtějí obce znát odpověď, je důvod, proč se připojit, co to obci přinese.

Maxwell (2018) jako klíčové přínosy přeměny stávajících municipalit na SMART obce vnímá:

- **Úspory nákladů.** Zvýšením využívání automatizace, umělé inteligence, sdílení dat a senzorů podniky a úřady výrazně zlepšují efektivitu veřejných a komerčních operací, což v konečném důsledku vede k úspoře nákladů. Úspora nemusí být jen na straně úřadů a podniků, občané také mohou finančně těžit z chytrého přístupu municipalit díky využívání SMART produktů nebo projektů. Příklad konkrétního projektu, ve kterém občané mohou snížit své náklady tím, že získají slevu na místních poplatcích, je popsán v kapitole 3.3. Zhodnocení projektu Motivační evidenční systém odpadového hospodářství.

- **Environmentální přínos.** Ideální chytrá municipalita dle Lakshmanan et al. (2021) využívá data ke sledování každodenní kvality vzduchu, hladiny vody, nakládání s odpady a dopadu změny klimatu na životní prostředí. Municipality by měly stavět na přírodních, nerostných, rostlinných a živočišných zdrojích, které má region k dispozici. Chytré municipality by také měly přecházet na obnovitelnou energii. V praxi se obce, které se připojily ke konceptu, snaží alespoň o část těchto cílů. Tato snaha vede ke zlepšení nejen životního prostředí, ale i kvality života v obci.

- **Zvýšení efektivity.** Nejen díky technologiím koncept chytrých řešení také zefektivňuje provoz města – zejména ve vztahu k využívání energie a řízení zdrojů, čímž šetří čas a peníze na základní služby, které pak lze investovat jinde. Hledáním způsobů, jak ušetřit peníze a zefektivněním odpovědnosti zaměstnanců, mohou obce poskytovat

kvalitnější služby za nižší náklady zaměřené na specifické potřeby jednotlivých skupin obyvatel.

- **Propojení.** Vaishar & Šťastná (2019) vnímají jako velmi důležitý přínos lepší komunikaci mezi obcemi a občany. Toto spojení je tradičně prováděno pomocí obecního rozhlasu. V českých vesnicích je postupně nahrazován modernějšími prostředky, jako například chytrou službou elektronického rozhlasu, která byla vysvětlena v předchozí kapitole. Další ukázkou lepšího propojení obcí s občany slouží i participace. Metody, jak do tvorby rozpočtu zapojit veřejnost, jsou popsány v kapitole 1.3. Rozpočtový proces. Lepší propojení mezi obcí a občany vede ke zjednodušení fungování úřadů a spokojenějším občanům. Lze tedy díky lepšímu propojení pozorovat ekonomické i sociální dopady.

- **Zvýšení kvality života.** Zvýšení kvality života je jedním z hlavních cílů konceptu SMART. Žádoucí společenská změna by se neměla odehrávat prostřednictvím určitého rozkazu, ale prostřednictvím ekonomické prosperity a z toho vyplývajících příležitostí pro všechny segmenty populace, bez ohledu na třídu nebo pohlaví, včetně lidí s handicapem, jak vysvětluje Lakshmanan et al. (2021).

- **Hospodářskou prosperitu.** Maxwell (2018) tvrdí, že chytré municipality přitahují více podniků, čímž posilují jejich ekonomiky a snižují nezaměstnanost. Je to proto, že podniky se hrnou do měst s chytřejší infrastrukturou, protože to snižuje jejich provozní náklady. Konečný produkt iniciativy chytré vesnice by měl podle Lakshmanan et al. (2021) zahrnovat rozvoj dovedností směrem k vytváření pracovních míst.

Tyto přínosy by měly být realizovány ve všech pilířích udržitelnosti: v oblasti ekonomické, sociální i environmentální. Znamená to, že by se například úspora nákladů neměla realizovat na úkor poškození životního prostředí.

2.3. Vliv konceptu SMART na rozpočet obce

Fakt, že se obce zapojí do SMART konceptu, většinou znamená uskutečnění určitých projektů, které navazují na jednotlivé pilíře SMART. Turečková & Nevima (2020) upozorňují, že nápady chytré vesnice či regionu nebudou chytré, pokud celospolečenské náklady na zavedení a uplatnění těchto nápadů převýší jejich objektivní i subjektivní přínos pro zúčastněné jedince. Z toho důvodu je důležité vědět, jak se SMART projekty promítají do rozpočtu obce.

Collin, Caramazana & Habeau (2016) zkoumali, jak je obecní rozpočet ovlivňován SMART technologiemi z pohledu různých oblastí. První oblastí je **digitální vláda**, místní samosprávy mohou využít technologie v obecním řízení ke snížení nákladů na veřejnou správu a přispět ke zvýšení obecních příjmů. Konkrétně lze optimalizovat správu obcí pomocí nových platforem pro veřejnou správu. Obce mohou poskytovat online služby občanům nebo využívat chytřejší platební systémy. Tato snaha by měla zvýšit příjmy lepším výběrem a správou daní. Posun k online transakcím zlepšuje kvalitu poskytování služeb tím, že zlepšuje přístup k informacím a zvyšuje transparentnost. Kromě toho umožňuje sdílet data napříč administrativními hranicemi. Digitalizace přináší také značné úspory obcím. Digitalizace úřadů má na obecní rozpočty širokou škálu dopadů, od okamžitých a přímých po dlouhodobé a méně viditelné. Ne každá metoda musí mít přímý dopad na rozpočet obce. Tím, že obce přesunou část svých činností do online prostředí, ušetří velké množství papíru. Dopad této změny je zřejmý a viditelný. Naproti tomu hůře sledovatelný dopad má využití podnětů občanů. To může vést k lépe zaměřeným postupům, které vytvářejí efektivitu a úspory nákladů.

Druhá zkoumaná oblast se zabývá **transparentností a participací občanů**. Obce mohou využívat technologie SMART ke zlepšení transparentnosti, odpovědnosti a účasti občanů, což může mít pozitivní dopad na obecní finance. Již bylo zmíněno, že využití participačních metod nemá vždy jasně sledovatelný dopad. Chytrý způsob tvorby rozpočtu může tkvět i ve využití SMART produktu. Například rozpočtová aplikace, která vznikla v obci Strmilov. Snahám Strmilova, jako vybrané venkovské oblasti této bakalářské práce, bude věnována výsledková část této bakalářské práce.

Třetí oblast, kterou Collin, Caramazana & Habeau (2016) analyzovali, je **energetická efektivita obecního majetku**. Technologie mohou pomoci na úrovni výroby, distribuce a spotřeby energie, aby snížily obecní účet za energii a zároveň poskytly rostoucí populaci univerzální přístup k energetickým službám. Snížení spotřeby energie také přispívá k

ochraně životního prostředí. Technologií patřící do této oblasti je také SMART pouliční osvětlení. V kombinaci s řídicími systémy SMART může poskytnout obcím další úspory. Iniciativy efektivních budov v měřítku města jsou důležité pro dosažení udržitelného rozvoje, protože vytvářejí trojí přínosy. Jako ekonomický přínos lze označit finanční úspory z důvodu nižší spotřeby energie vyplývající z energetické účinnosti v obecních budovách.

Poslední zkoumaná oblast se zabývá **efektivitou veřejných služeb a infrastruktury**. Zlepšení nákladové efektivity při řízení tří hlavních komunálních služeb: dopravy, odpadového a vodního hospodářství. Přestože rovnice mezi SMART technologiemi – zvýšením efektivity – dopadem na rozpočet obce, není snadno kvantifikovatelná, výsledky jsou konkrétní a ověřitelné.

Téma dopravy řeší obce v souvislosti s dopravní dostupností tedy zajištěním spojů veřejné dopravy. Města naopak řeší přetížení komunikací nebo problémy s parkováním. Pokroky v technologiích SMART, především služby založené na poloze, spolu s mobilními technologiemi a softwarovými aplikacemi přispěly k rozvoji fenoménu sdílené ekonomiky. V sektoru dopravy umožňuje sdílená mobilita uživatelům získat krátkodobý přístup k dopravě podle potřeby, už není nutné auto vlastnit. Tato tendence se rozvíjí spíše v městských oblastech. Jak již bylo řečeno, koncept SMART se nezakládá jen na technologiích. Proto za chytrou mobilitu lze označit i sdílení aut se svými spoluobčany například za účelem cesty do zaměstnání. Ve vesnicích obecní SMART projekt v oblasti mobility může být založen i na zlepšení dostupnosti základní školy dovážením dětí z okolních vesnic na začátek vyučování obecním vozem. Z dlouhodobého hlediska to může spustit pozitivní koloběh: čím lepší je zkušenost obyvatel, tím ochotnější jsou používat veřejnou dopravu a čím více lidí využívá způsoby veřejné dopravy, tím větší je schopnost místní samosprávy zlepšovat kvalitu dopravy. Další přínos veřejné dopravy tkví i v šetření životního prostředí.

SMART vodohospodářské systémy vytvářejí ekonomické, sociální a environmentální přínosy. K úsporám vody dochází například díky identifikaci poruch a rychlé reakci na úniky. Administrativní náklady lze snížit zlepšením provozní účinnosti včetně snížení nákladů spojených s významnými úniky, cílené údržbě a výměně prioritní stárnoucí infrastruktury, která sníží potřebu kapitálových výdajů. Navzdory prokázanému úspěchu SMART technologií ve vodním hospodářství se místní samosprávy

dle Collin, Caramazana & Habeau (2016) stále potýkají s **problémy** při implementaci SMART vodních projektů.

Jsou to:

- Vysoké náklady: Vysoké nároky na rozpočet jsou největší překážkou rychlejšího přijetí SMART vodních řešení. SMART vodní zařízení a řídicí síť jsou často dražší než tradiční vodohospodářské systémy pokud jde o počáteční investice, školení a projektové řízení.
- Měnící se technologie: Životnost technologie vody SMART je pro místní samosprávy náročným faktorem. Energetické společnosti se mohou obávat, že novější technologie překonají právě nainstalovaná zařízení a to může zbrzdit investice do SMART vodohospodářských systémů.
- Kvalifikované lidské zdroje: Vylepšení hardwaru a softwaru vyžaduje upgrady nebo výměny, což vyžaduje správu kvalifikovaným personálem, který není vždy snadno dostupný.

Aplikací technologií SMART na cyklus odpadu, od sběru po likvidaci a opětovné použití, mohou města získat cenné poznatky a přehled o provozních procesech. To může přinést podstatné výhody, jako jsou optimalizované náklady na sběr, obnovitelnou energii, zlepšení environmentální výkonnosti skládek a podporu udržitelného hospodářského rozvoje. SMART projekty mohou kromě optimalizování nákladů i inspirovat v oblasti recyklace, vytvářet nová pracovní místa nebo zvýšit odklon odpadu ze skládek. Obnova zdrojů není důležitá pouze z hlediska životního prostředí, ale je také nákladově efektivní pro místní samosprávy, protože snižuje množství odpadu určeného k likvidaci a šetří místo na skládkách. Kromě toho sázka na oběhové hospodářství, kde je odpad vnímán jako zdroj, vytváří trhy pro recyklaci. Vzestup technologií SMART hraje klíčovou roli při pomoci místním vládám zlepšit nakládání s odpady a jejich likvidaci podporou recyklace nebo jejich opětovného použití.

Místní samosprávy však často zůstávají neochotné k projektům SMART z několika důvodů. Hlavním faktorem je nedostatek kapacit a zdrojů pro efektivní implementaci SMART technologií. Někdy to může být prostý nedostatek informací a porozumění ohledně potenciálu technologie.

Metodika

Cílem bakalářské práce je zjistit, jaké dopady má zapojení obce do SMART Village na tvorbu rozpočtu obce.

Cíl práce je rozpracovaný do výzkumných otázek:

- Jsou prvky projektů SMART reflektovány při tvorbě rozpočtů v dalších letech?
- Do jaké míry jsou aplikovány participativní přístupy ve vybrané obci a je mezi obyvateli zájem o podílení se na tvorbě rozpočtu?
- Jaké přínosy SMART projektů ve vazbě na tvorbu rozpočtu obce vnímají občané?

V praktické části jsou nejprve uvedeny charakteristiky vybrané obce Strmilov. Obec byla vybrána z důvodu zapojení do přístupu SMART a realizování SMART projektů. Dále jsou popsány realizované projekty a jejich financování. Zjednodušené rozpočty projektů jsou tvořeny dle metodiky jednotlivých dotačních programů. Rozpočty jsou tvořeny na základě dat, které poskytl obecní úřad Strmilov.

Dále se praktická část zaměřuje na představení znalostního modelu, který vznikl jako výstup projektu Přívětivý inovativní úřad Strmilov (PIUS). Tato část navazuje na teoretické poznatky z kapitoly 1.3. Rozpočtový proces, kde je vysvětlena podstata participace v souvislosti s konceptem SMART Village. V kapitole jsou provedeny tři simulace jako ukázka, jak model pracuje. V simulacích jsou rozdělovány finance dle subjektivního názoru a dle strategie, která je uvedena v úvodu každé simulace.

V praktické části je také provedeno zhodnocení projektu Motivační evidenční systém odpadového hospodářství. První zvolený ukazatel vyjadřuje množství vyprodukovaného odpadu na obyvatele za rok. Data jsou převzata z běžných výkazů o celkovém množství a druzích komunálního odpadu vyříděných a odstraněných v obcích, které poskytl pro účely této bakalářské práce obecní úřad. Souhrn výkazu obsahuje množství v tunách dle jednotlivých komodit za čtvrtletí. Jednotlivé kvartály byly sečteny tak, aby vyjadřovaly hmotnost odpadu za pololetí, protože údaje o počtu obyvatel jsou na ČSÚ dostupné v pololetních intervalech. Data převedená na kilogramy byla vydělena počtem obyvatel. Posledním krokem byl součet tak, aby vyjadřoval roční vývoj po jednotlivých letech. Dalším ukazatelem byl podíl tříděného odpadu na celkovém množství odpadu dle vzorce:

$$\frac{\text{plast+papír+sklo+kov+nápojový karton}}{\text{celkové množství odpadu}} * 100 \quad (1)$$

Poslední část zhodnocení projektu MESOH tvoří vývoj příjmů a výdajů odpadového hospodářství. Údaje o příjmech a výdajích z pododdílu paragrafů „Nakládání s odpady“ pochází ze stránky monitor.statnipokladna.cz. K příjmům byl následně přičten příjem za poplatek za komunální odpad, který byl zjištěn z účetních záznamů obce.

Další kapitola praktické části se věnuje analýze rozpočtu obce. Data byla převzata ze stránky monitor.statnipokladna.cz. V této kapitole byl sledován vývoj plnění rozpočtu v období od roku 2017 - 2021, která byla provedena z důvodu častých nesrovnalostí mezi schváleným rozpočtem a skutečností. Dále je využita horizontální a vertikální analýza. Výpočty horizontální analýzy byly vyjádřeny pomocí absolutních změn dle vzorce:

$$ukazatel_{t+1} - ukazatel_t \quad (2)$$

Kde

t+1.....základní sledované období

t.....bezprostředně předcházející období

Vertikální analýza zjišťuje procentní podíl položek rozpočtu na vybranou základnu. Zvolená základna je 100%. Vertikální analýza byla provedena dle tříd příjmů a výdajů. Tato analýza byla provedena dle vzorce:

$$podíl = \frac{\text{hodnota dílčího ukazatele}}{\text{hodnota celkového ukazatele}} * 100 \quad (3)$$

Důležitá část praktické části je srovnání procesu tvorby rozpočtu ve Strmilově s procesem tvorby rozpočtu v Jarošově nad Nežárkou v návaznosti na metody sestavení rozpočtu, které byly vysvětleny v teoretické části. Obec Jarošov nad Nežárkou byla vybrána z důvodu nezapojení do přístupu SMART a z důvodu podobných charakteristik s obcí Strmilov. Porovnání je provedeno na základě strukturovaného rozhovoru se starosty zmíněných obcí.

V rámci bakalářské práce jsou vytvořeny dva dotazníky pro různé segmenty respondentů. Pomocí 9 otázek byla získána data, která pomohou naplnit dílčí cíle práce. V dotaznících jsou obsaženy 3 identifikační otázky, 2 otázky využívající Likertovu škálu (konkrétně míru souhlasu respondenta), 3 polouzavřené otázky s výčtem možností a 1 otázka využívající číselnou škálu. Na konci dotazníku je vytvořen prostor pro případné komentáře. První empirický výzkum probíhal formou dotazníkového šetření s občany Strmilova v období od 24. ledna do 19. března. Cílem dotazování bylo zjistit,

jak vnímají přínosy strmilovských SMART projektů. Dílčím cílem bylo také určení míry zájmu a ochoty podílet se na tvorbě rozpočtu. Sběr dat probíhal pomocí tištěného dotazníku i elektronického dotazníku. Odkaz na elektronický dotazník byl umístěn na sociální síť Strmilova. Tištěný dotazník využilo spíše starší obyvatelstvo. Dotazník vyplnilo 100 občanů Strmilova, z toho 51 % žen a 49 % mužů. Byla dodržena genderová struktura obyvatel, ČSÚ uvádí k 1.1.2021, že z obyvatel Strmilova je 50,55 % žen a 49,45 % mužů. Na dotazník odpovídali respondenti s různým vzděláním a napříč věkovými kategoriemi tak, aby byl vzorek respondentů co nejvíce reprezentativní. Celkem se tedy empirického výzkumu účastnilo 100 z 1448 obyvatel Strmilova, tedy 6,9 % občanů Strmilova. Vyhodnocení zjištěných výsledků bylo provedeno grafickou formou.

Druhé dotazníkové šetření zkoumalo dopady SMART projektů na obec z pohledu zastupitelů obce. Dílčím cílem bylo také zjistit zájem a ochotu učit se s rozpočtovou aplikací. Dotazníky byly předány zastupitelům na zasedání zastupitelstva dne 16.12.2022, na kterém bylo přítomno 13 z 15 zastupitelů. Dotazníky vyplnili všichni přítomní zastupitelé, dva zbývající byli požádáni o vyplnění dodatečně. Celkem byly získány názory od 14 z 15 členů zastupitelstva.

Výsledková část

3. SMART Village Strmilov

Realie Strmilova převzaté z webových stránek obce

Název: Strmilov

Místní části: Česká Olešná, Malý Jeníkov, Leština, Palupín

Počet obyvatel: 1448 (k 1.1. 2021; údaj z ČSÚ)

Kraj: Jihočeský

Okres: Jindřichův Hradec

PSČ: 378 53

Stránky obce: www.strmilovsko.cz

Znak: V modrém štítě zlatá růže s červeným semeníkem a zelenými kališními lístky. Jedná se o pětilistou růži pánů z Hradce.

Status: Město (V roce 2006 byl Strmilovu navrácen historický status, přestože počtem obyvatel, vybaveností a dalšími charakteristikami se jedná o venkov.)

3.1. Strmilovské SMART projekty a jejich financování

V této kapitole jsou představeny strmilovské SMART projekty a následně je charakterizován druh financování těchto projektů, který ovlivňuje rozpočet obce. Cílem kapitoly je zjistit, jak tyto projekty ovlivňují tvorbu rozpočtu obce. Zda jsou projekty financovány pomocí vlastních zdrojů nebo jsou využity cizí zdroje. Financování projektů ovlivňuje jak příjmovou, tak výdajovou stranu rozpočtu.

Představitelé Strmilova se v roce 2018 zapojili do projektu Chytrá řešení pro malá města v souvislosti s výzvou Jihočeského kraje. Tím pro Strmilov začala nová kapitola. Kapitola jménem SMART Village Strmilov. V rámci projektu byl vytvořen zásobník námětů. Z tohoto zásobníku vzešly dosavadní projekty, které vedení Strmilova realizovalo v rámci konceptu. Zásobník byl rozdělen na 4 oblasti rozvoje – vztahy mezi lidmi, ochrana zdrojů života, místní soběstačnost a novinky ze světa technologií a vědy. Z druhé oblasti věnující se přírodě byly realizovány projekty Cesta strmilovské vody a Motivační evidenční systém odpadového hospodářství. Z oblasti novinek ze světa vědy a techniky se uskutečnil projekt modelování udržitelného rozvoje.

1. Cesta strmilovské vody

Cíl: Oživení veřejného prostoru a budování dobrých sousedských vztahů.

Popis: Neformální skupina organizovaná místní knihovnou upravila veřejná místa spojená s vodou. K místním studnám byly instalovány sochy jako patronky vody. Víly vyřezané z dubového dřeva, okrasná zeleň a lavičky slouží nejen k hezkému pohledu na veřejné prostranství, ale i jako způsob propagace ochrany vody. Kromě prostor kolem studní byla pozornost věnována i studánkám v okolí Strmilova. Další aktivitou byl vznik štěrkového záhonu před domem s městskými byty. Záhon byl osázen suchomilnými rostlinami. Sousedské vztahy se budovaly při tvoření záhonů, ale také při závěrečné procházce kolem nových míst. Tento projekt získal v březnu 2022 ocenění, které bylo uděleno odbornou porotou v soutěži o Cenu Víta Brandy.

Financování:

Tabulka 2 Rozpočet projektu Cesta strmilovské vody v Kč

Položky rozpočtu	Cena položky	Financováno pomocí grantu	Financováno pomocí vlastních zdrojů
Osobní náklady	-	-	-
Materiálové náklady	41 884	24 284	17 600
Nemateriálové náklady/nákup služeb	55 716	55 716	-
Jiné náklady	-	-	-
Celkem	97 600	80 000	17 600
Podíl na celkových nákladech	100 %	81,97 %	18,03 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle interní závěrečné zprávy projektu (únor 2022)

Projekt byl z 82 % hrazen z grantu Nadace Via. Položka osobních nákladů je nulová díky tomu, že neformální skupina pracovala dobrovolně, bez nároku na peněžní odměnu za práci. Materiálové náklady byly převážně hrazeny pomocí grantu. Nejvyšší položku materiálových nákladů tvořila zeleň pro výzdobu zastavení u vody ve výši 22 676 Kč. Nejvýraznější položkou materiálových nákladů, která byla financována z rozpočtu obce, bylo poskytnuté dřevo na artefakt ve výši 8 000 Kč a mobiliář ve výši 5 000 Kč. Zbýlý materiál zahrnoval suroviny na občerstvení dobrovolníků a motivační dárky pro dobrovolníky. Nemateriálové náklady byly ze 100 % financovány pomocí grantu.

Jednalo se o výrobu panelů o vodě, výrobu artefaktů, nátěr dřeva, rozborů vody ve vybraných studních a fotodokumentace celého projektu.

2. Motivační evidenční systém odpadového hospodářství - MESOH

Cíl: Motivování obyvatel k třídění odpadu a snížení ztrátovosti odpadového hospodářství.

Popis: Vedení Strmilova zavedlo motivační systém pro své obyvatele. Každá domácnost obdržela startovní balíček, který obsahoval kódy, pytle a kartičku do sběrného dvora. Za množství tříděného odpadu jsou obyvatelům připisovány body na jejich virtuální odpadové účty. Ekobody za třídění a snižování množství odpadu se poté převedou na peněžní jednotky a je z nich vypočítána celková individuální sleva na poplatek za odpad. Projekt je blíže rozveden v kapitole 3.3. Zhodnocení projektu Motivační evidenční systém odpadového hospodářství.

Financování:

Tabulka 3 Rozpočet projektu Motivační evidenční systém odpadového hospodářství v Kč

Položky rozpočtu	Cena položky	Financováno pomocí grantů	Financováno pomocí vlastních zdrojů
Osobní náklady	-	-	-
Materiálové náklady	97 084	58 630	38 454
Nemateriálové náklady/nákup služeb	46 370	46 370	-
Jiné náklady	-	-	-
Celkem	143 454	105 000	38 454
Podíl na celkových nákladech	100 %	73,19 %	26,81 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle interní závěrečné zprávy projektu (únor 2022)

Projekt MESOH byl stejně jako předchozí z většiny financován pomocí grantu, jednalo se o dotační program Jihočeského kraje Podpora chytrých měst a obcí. Obecní zdroje byly použity pouze na neuznatelné výdaje pro kraj. Jednalo se položku čiré pytle ve výši 38 454 Kč. Materiálové náklady zahrnují položky týkající se evidenčního systému jako jsou čtečka, PC, čárové kódy a další. Nemateriálové náklady zahrnují zpracování analýz pro návrh systému odpadového hospodářství, propagaci ohledně třídění nebo strategický videoklip „Jak třídíme ve Strmilově“.

3. Přívětivý inovativní úřad Strmilov - PIUS

Cíl: Najít a rozvíjet jedinečnost obce tak, aby byla pro občany dlouhodobě atraktivní.

Popis: V rámci projektu se na základě dotazníkového šetření a řízených rozhovorů aktualizoval strategický plán Strmilova na roky 2021 – 2026. Cílem bylo prohloubit vztahy mezi veřejnou správou a obyvateli. Na nový strategický plán navazuje znalostní model, kterému je věnována následující kapitola 3.2. Znalostní model jako chytré řešení při tvorbě rozpočtu. Dalším cílem projektu bylo získat materiály na podporu rozhodování o dvou investičních akcích, které mají pro Strmilov strategický význam. První se týká rekonstrukce kulturního domu, ke kterému vzniklo několik studií jako podklad pro rozhodování zastupitelstva o dalších krocích. Druhým investičním záměrem podpořeným studií proveditelnosti v rámci tohoto projektu je výběr území pro vznik stavebních parcel a jejich zasíťování.

Financování:

Tabulka 4 Rozpočet projektu Přívětivý inovativní úřad Strmilov v Kč

Položky rozpočtu	Cena položky	Financováno pomocí grantu	Financováno pomocí vlastních zdrojů
1. Způsobilé výdaje			
Přímé náklady			
a) osobní náklady	99 105	94 150	4 955
b) investiční náklady na zařízení a vybavení	530 000	503 500	26 500
c) neinvestiční výdaje na zařízení a vybavení	15 000	14 250	750
d) nákup služeb	335 000	318 250	16 750
e) cestovné	4 260	4 047	213
f) jiné	15	15	0
Nepřímé náklady			
a) osobní náklady	150 000	142 500	7 500
b) materiál	95 845	91 053	4 792
2. Nezpůsobilé výdaje	-	-	-
Celkem	1 229 225	1 167 765	61 460
Podíl na celkových nákladech	100 %	95 %	5 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle interní závěrečné zprávy projektu (únor 2022)

Projekt PIUS byl z 95 % financován z prostředků Evropského sociálního fondu z Operačního programu s názvem Zaměstnanost. Z popisu vyplývá, že projekt byl velmi rozmanitý a stejně tak rozmanitý je i projektový rozpočet. Nejvyšší položky týkající se investičních akcí jsou tři studie proveditelnosti v celkové výši 530 000 Kč. Tyto studie jsou zahrnuty dle metodiky operačního programu v položce investiční náklady na zařízení a vybavení. Nejvyšší položka týkající se znalostního modelu je součástí nákupu služeb. Jedná se o samotný vývoj a ověření IT nástroje pro participaci v hodnotě 239 000 Kč.

V této kapitole bylo zjištěno, že ve Strmilově jsou chytré projekty financovány z většiny pomocí získaného grantu. V úhrnu za všechny projekty obec ze svých zdrojů zaplatila výdaje ve výši 117 514 Kč, z grantů bylo na výdaje projektu čerpáno 1 352 765 Kč. Z těchto hodnot vyplývá, že 92 % výdajů spojenými s těmito projekty jsou financovány pomocí grantů. Rozpočet obce tedy není ovlivněn takovým způsobem, že by výdaje na chytré projekty byly upřednostněny před jinými plánovanými akcemi. Získané peníze na chytré projekty totiž nelze využít jinak (např. na provoz, opravy atd.), protože jsou účelově vázané na tyto projekty a jejich cíle.

3.2. Znalostní model jako chytré řešení při tvorbě rozpočtu

Řízení obce je velmi komplexní činnost, špatná rozhodnutí mohou mít dlouhodobé následky a není jasné, kdy a jak se projeví. Dobrým pomocníkem může být virtuální nástroj, ve kterém je možné si vyzkoušet, jaké bude mít rozhodnutí zástupců obce dopady. V obci Strmilov vznikl v rámci projektu Přívětivý inovativní úřad Strmilov znalostní model pro řízení obce. Do projektu se zapojili vědečtí pracovníci, mimo jiné i z Vysoké školy polytechnické Jihlava nebo fakulty managementu v Jindřichově Hradci Vysoké školy ekonomické v Praze. Výstupem projektu byla sada vizualizačních a interaktivních aplikací, zpětnovazební formuláře a související uživatelská dokumentace. Jmenované komponenty modelu vytvořil doc. Dr. Ing. Jan Voráček CSc., který vycházel z obecného modelu rozvoje velkého průmyslového města představený profesorem Jayem Forresterem v roce 1969.

Mirjana, Tustanovski, Ip, Yung, & Tustanovski (2020) shrnují, že autor modelu Jay Forrester analyzoval měnící se poměry kritických faktorů pomocí opakovaných počítačových simulací rozvoje města, kterými jsou obyvatelstvo, bydlení a průmysl. Forrester se také zabýval problémem, jak by tyto změny ve faktorech městského rozvoje ovlivnily růst města. Mezi velkým průmyslovým městem a Strmilovem je samozřejmě nespočet rozdílů, proto se vytvořil nový model na míru pro Strmilov.

Uživatelé strmilovské aplikace mají možnost vytvořit a sdílet své návrhy budoucích rozpočtů. Pomocí zpětnovazebních formulářů mohou občané (nebo zastupitelé) doplnit své alternativní strategie rozvoje obce. Vytvořené výpočetní modely jsou dostupné z veřejných webových stránek obce. Tento netradiční nástroj má sloužit nejen pro ty, kteří město řídí, ale i pro jeho obyvatele. Mezi prioritní cíle modelu patří zkvalitnění rozhodovacích procesů zastupitelstva a zvýšení míry participace občanů. Uživatelé modelu nemusí aktivně navrhovat scénáře obce, mohou také jen pasivně pozorovat vývoj rozvojových ukazatelů obce. Formu zapojení si uživatelé vyberou dle svých preferencí. Každé zapojení, jak pasivní, tak aktivní, zvýší a zkvalitní míru zájmu občanů ohledně zapojení do veřejných záležitostí, informovanosti, znalostí občanů v problematice místního rozvoje nebo dovedností v oblasti informačních technologií.

Když se uživatel ocitne na participačním portálu projektu, má na výběr ze tří aplikací. První aplikace se věnuje časovému vývoji a struktuře městského rozpočtu od roku 2010. Zabývá se vývojem počtu obyvatel, souhrnnými rozpočtovými údaji a výdaji do dílčích

rozpočtových oblastí. Tuto aplikaci ocení především pasivní uživatelé, slouží k ucelenému informování o vývoji obce.

Druhá aplikace již obsahuje interaktivní prvky, uživatel si může sestavit budoucí rozpočty dle svých představ pro období 2021 - 2026. Období odpovídá strategickému plánu Strmilova, uživatel rozděluje peněžní prostředky právě mezi položky schváleného strategického plánu dle svých vlastních priorit. Uživatel musí promyšleně rozkládat rozvojové investice, zdroje nemohou pokrýt všechny položky strategického plánu.

Při startu aplikace jsou zobrazeny schválené rozpočty (2021, 2022), které nelze změnit. Uživatel tak získá představu o objemu celkového rozpočtu i objemech jednotlivých oblastí rozpočtu. Tyto informace si lze prohlédnout graficky zpracované nebo lze zkoumat konkrétní numerická data. Při odkrokování schválených rozpočtů se objeví záložka budoucích rozpočtů, které již lze interaktivně navolit. První krok spočívá v určení výše rozpočtu, která bude limitovat rozdělování financí. Dále lze celkovou výši rozpočtu rozdělit mezi šest kategorií, které jsou rozděleny na konkrétnější aktivity, které odpovídají strategickému plánu.

Kategorie se týkají:

- správy a řízení úřadu,
- občanské vybavenosti, sociální a zdravotní oblasti,
- infrastruktury bydlení,
- dopravní a technické infrastruktury,
- životního prostředí.

Kategorie dopravní a technické infrastruktury obsahuje konkrétní aktivity např. chodník na hřbitov, parkovací místa v obci, pitná voda v Leštině nebo bezdrátový rozhlas. Občan Strmilova, který absolvoval cestu na hřbitov podél rušné silnice jistě nezaváhá a konkrétní aktivitě „chodník na hřbitov“ přiřadí část peněžních prostředků. Pokud ale tento občan bydlí v místní části Strmilova v Leštině a jeho studna vysychá, zvolí naopak aktivitu „Pitná voda v Leštině“. U aktivit je uvedena částka, která byla do oblasti investována předchozí rok. Distribuce financí není nijak omezena mezi kategoriemi, pokud se uživatel rozhodne neinvestovat do vybrané oblasti, nemusí. Aplikace nechává vše na svobodném rozhodnutí uživatelů.

Rozdělování peněžních prostředků probíhá pomocí posuvníků u konkrétních aktivit. Kromě výše investované částky se u aktivity zobrazí i zbývající částka na utracení.

Tímto způsobem lze naplánovat postupně jednotlivé rozpočty pro období, které zbývá do roku 2026. Zájemci o model mohou své rozhodování uložit a v digitální formě předat městskému úřadu.

Třetí aplikace pracuje s celkovou atraktivitou města, která vyjadřuje vážený součet míry rozvoje dílčích oblastí. Váha kategorie odpovídá přímo úměrně výši vynaložených prostředků. Počáteční hodnoty rozvojových úrovní si uživatelé volí dle svých preferencí. Do modelu vstupuje, na rozdíl od předchozí aplikace, faktor běžných a kapitálových výdajů. Model si předpokládá, že prostředky na provoz nemohou zvýšit míru rozvoje oblasti, to lze jen promyšleným souladem s investicemi. Nedostatečné financování provozu však může vést k poklesu míry rozvoje. Míra rozvoje ovlivňuje počet obyvatel obce. Meziroční přírůstek, který model vyhodnocuje, se odvíjí od součtu nově narozených, příchozích z důvodu příznivé atraktivity a příchozích z důvodu dostupného bydlení. Model předpokládá, že lidé se budou stěhovat do obce i v případě, že atraktivita stagnuje nebo mírně klesá, pokud v obci bude dobře dostupné bydlení. Meziroční úbytek se skládá ze zemřelých a odchozích z důvodu nízké atraktivity obce.

Jako první krok v této aplikaci se nastaví osobní preference v šesti kategoriích. Jedná se o shodné kategorie jako v předchozí aplikaci, vycházející ze strategického plánu. U každé kategorie uživatel nastaví vnímanou subjektivní počáteční úroveň rozvoje oblasti vyjádřenou v procentních bodech. Pokud uživatel zastává názor, že je oblast maximálně rozvinutá, umístí posuvník na 100 %, pokud je dle jeho názoru průměrně rozvinutá, posune hodnotu na 50 % atd. U každé kategorie uživatel také zvolí vnímanou prioritu rozvoje oblasti. Po odkrokování se dostane na návrh rozpočtu, kde rozděluje výši rozpočtu mezi jednotlivé kategorie a zároveň určuje, kolik financí půjde na provoz a kolik na investice. Model hlídá spodní hranici provozních i investičních nákladů, aby výsledky byly realistické. Jednání uživatele se zobrazí v grafech míry rozvoje u každé kategorie. Důležitým výstupem je i zobrazená atraktivita a předpokládaný počet obyvatel v daném roce. Tuto aplikaci mohou využít zastupitelé, aby zjistili, jak jejich rozhodnutí ovlivní atraktivitu obce a počet obyvatel.

V této kapitole jsou pro lepší představu funkčnosti modelu provedeny a srovnány tři různé simulace. První dvě simulace jsou prováděny za účelem zvýšení počtu obyvatel Strmilova. Třetí je krátká ukázka špatné praxe v rozhodování a následné důsledky. Všechny simulace vycházely ze stejných podmínek. Všechny kategorie na začátku

simulací byly nastaveny na průměrnou hodnotu 50 % aktuálního rozvoje. Rok 2021 byl vyplněn automaticky dle skutečných dat z rozpočtu. Atraktivita v důsledku toho spadla na výchozí hodnotu 41,1 m%, se kterou začínají všechny simulace. Výše budoucích rozpočtů byla přebrána z doporučených hodnot modelu.

Simulace 1

V této simulaci byla zvolena strategie investování velkého množství peněžních prostředků do infrastruktury bydlení. Hypotéza na začátku tohoto modelování se zakládala na tom, že nejefektivnější cesta, jak získat nové obyvatelstvo, je zajistit kvalitní infrastrukturu bydlení. Úvaha vychází z toho, že možnosti bydlení ve Strmilově nejsou velké. Nové byty a parcely by proto byly stěžejní lákadlo pro případné obyvatelstvo. Strmilov by tím získal výhodu oproti jiným obcím.

Vstupní data v tisících:

Tabulka 5 Vstupní data simulace 1 v tis. Kč

Roky simulace	2022	2023	2024	2025
1. Oblast: Efektivní práce městského úřadu				
Na provoz	2 500	2 600	2 600	3 700
Na investice	1 000	500	50	1 000
2. Oblast: Občanská vybavenost, kultura, volný čas				
Na provoz	3 500	3 600	3 550	4 300
Na investice	100	600	1 000	1 000
3. Oblast: Sociální oblast, zdravotnictví, školství, komunitní život				
Na provoz	3 000	3 100	3 500	4 100
Na investice	400	400	400	400
4. Oblast: Infrastruktura pro bydlení				
Na provoz	1 500	2 500	2 700	3 000
Na investice	10 000	10 000	10 000	5 500
5. Oblast: Dopravní a technická infrastruktura				
Na provoz	2 000	2 100	2 100	3 500
Na investice	3 000	3 000	3 000	3 000
6. Oblast: Zdravé životní prostředí				
Na provoz	2 000	2 100	2 100	3 500
Na investice	500	500	1 500	1 000
CELKEM	29 500	31 000	32 500	34 000

Zdroj: Vlastní zpracování dle subjektivních úsudků (leden 2022)

Vstupní data odrážejí subjektivní názor na vhodné rozdělení dostupných financí tak, aby bylo dosaženo stanoveného cíle. Hlavní složka (tedy i část strategického plánu a také příslušné položky rozpočtu) této simulace se nachází ve 4. oblasti „Infrastruktura pro bydlení“. Zvýrazněný řádek reflektuje zmíněnou strategii. Do oblasti bydlení nebyly alokovány všechny prostředky, bylo investováno i do dalších oblastí, aby simulace zůstala reálná.

Výstupní data znalostního modelu:

Tabulka 6 Výstupní data simulace 1

Roky simulace	2021	2022	2023	2024	2025
Atraktivita obce	41,10 %	47,30 %	58,50 %	58,10 %	72,70 %
Počet obyvatel	1448	1482	1506	1530	1562

Zdroj: Vlastní zpracování dle výstupu simulace na stránkách pius.vspj.cz/sn.php (leden 2022)

Cíl zvýšit počet obyvatel byl úspěšný, zvýšila se i atraktivita obce na 72,7 %. Zvýšení atraktivity není jen zásluhou lepší dostupnosti bydlení ale i dalších investic, řízení provozu atd.

Simulace 2

Druhá simulace pracovala s hypotézou, že nejlepší cesta, která vede k novým obyvatelům, je zvyšování atraktivity města ve všech oblastech strategického plánu. Tedy investování do více složek rozvoje současně. V pozadí nezůstala žádná oblast, v této simulace byla snaha rozvíjet a pečovat o všechny oblasti, aby atraktivita Strmilova byla co nejvyšší.

Vstupní data v tisících:

Tabulka 7 Vstupní data simulace 2 v tis. Kč

Roky simulace	2022	2023	2024	2025
1. Oblast: Efektivní práce městského úřadu				
Na provoz	3 500	2 500	4 000	4 000
Na investice	1 000	1 000	500	500
2. Oblast: Občanská vybavenost, kultura, volný čas				
Na provoz	4 500	4 500	4 000	4 500
Na investice	2 000	2 000	4 000	2 000
3. Oblast: Sociální oblast, zdravotnictví, školství, komunitní život				
Na provoz	4 500	4 500	4 500	3 000
Na investice	1 500	2 000	2 500	2 000
4. Oblast: Infrastruktura pro bydlení				
Na provoz	1 500	3 000	3 000	4 000
Na investice	2 000	2 000	2 000	6 000
5. Oblast: Dopravní a technická infrastruktura				
Na provoz	3 000	2 000	3 000	4 000
Na investice	3 000	3 000	1 500	1 000
6. Oblast: Zdravé životní prostředí				
Na provoz	2 000	3 500	2 500	2 500
Na investice	1 000	1 000	1 000	500
CELKEM	29 500	31 000	32 500	34 000

Zdroj: Vlastní zpracování dle subjektivních úsudků (leden 2022)

Během simulace byla rozvíjena v první řadě 2. oblast „Občanská vybavenost, kultura, volný čas“ a také 3. oblast „Sociální oblast, zdravotnictví, školství, komunitní život“. Nejméně bylo investováno do životního prostředí. Opět se jedná o subjektivní rozdělení, tedy návrh investic a odhad prioritních položek rozpočtu tak, aby počet obyvatel vzrostl.

Výstupní data znalostního modelu:

Tabulka 8 Výstupní data simulace 2

Roky simulace	2021	2022	2023	2024	2025
Atraktivita obce	41,10 %	48,10 %	60,60 %	77,00 %	98,50 %
Počet obyvatel	1448	1475	1506	1537	1570

Zdroj: Vlastní zpracování dle výstupu simulace na stránkách pius.vspj.cz/sn.php (leden 2022)

Subjektivní atraktivita obce se vyšplhala téměř na stoprocentní hodnotu. Úvaha, že investování do všech oblastí rozvoje obce povede k zvýšení obyvatel se ukázala jako správná.

Simulace 3

Poslední simulace slouží jako ukázka špatné praxe v rozhodování v rozpočtových otázkách. Rozdělování financí je mezi kategoriemi nahodilé, ačkoli byl dodržen doporučený poměr investičních a provozních výdajů. Zastupitel, který by prosazoval takto nepromyšlené investování, by po zadání do aplikace viděl důsledky svého rozhodování.

Vstupní data v tisících:

Tabulka 9 Vstupní data simulace 3 v tis. Kč

Roky simulace	2022	2023	2024	2025
1. Oblast: Efektivní práce městského úřadu				
Na provoz	4 500	5 000	4 000	3 800
Na investice	4 000	4 500	5 000	0
2. Oblast: Občanská vybavenost, kultura, volný čas				
Na provoz	10 000	11 000	10 000	3 500
Na investice	0	0	0	0
3. Oblast: Sociální oblast, zdravotnictví, školství, komunitní život				
Na provoz	1 000	1 000	1 000	3 500
Na investice	0	0	0	3 000
4. Oblast: Infrastruktura pro bydlení				
Na provoz	1 000	1 000	1 000	2 300
Na investice	0	0	0	1 600
5. Oblast: Dopravní a technická infrastruktura				
Na provoz	2 000	2 000	1 000	1 200
Na investice	0	0	0	100
6. Oblast: Zdravé životní prostředí				
Na provoz	5 000	4 000	6 000	6 500
Na investice	2 000	2 500	4 500	8 500
CELKEM	29 500	31 000	32 500	34 000

Zdroj: Vlastní zpracování dle subjektivních úsudků (leden 2022)

Jak již bylo zmíněno v úvodu simulace, investování zde nebylo promyšlené, některé oblasti nebyly rozvíjeny téměř žádným způsobem. Nejvíce investičních prostředků šlo na zdravé životní prostředí. Nejvíce provozních výdajů připadlo na provozní účely 2. oblasti.

Výstupní data znalostního modelu:

Tabulka 10 Výstupní data simulace 3

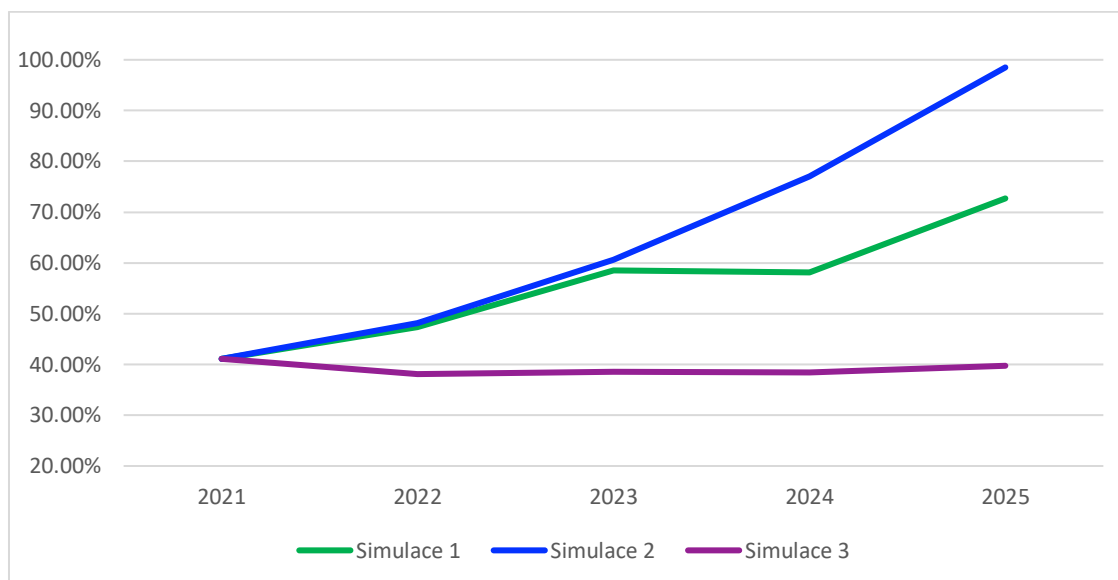
Roky simulace	2021	2022	2023	2024	2025
Atraktivita obce	41,10 %	38,10 %	38,60 %	38,40 %	39,70 %
Počet obyvatel	1448	1453	1447	1441	1436

Zdroj: Vlastní zpracování dle výstupu simulace na stránkách pius.vspj.cz/sn.php (leden 2022)

Při startu simulace byla atraktivita města na 41,1 %, během pěti let se propadla na 39,7 %. I z důvodu nízké atraktivity ze Strmilova virtuálně odešlo 17 obyvatel. Při zamýšlení, rozdělit finance stejným způsobem jako v této simulaci, by model měl šanci změnit názor zastupitele, který by jistě nechtěl přijít o své občany.

Srovnání simulací:

Graf 1 Vývoj atraktivity obce v období 2021-2025

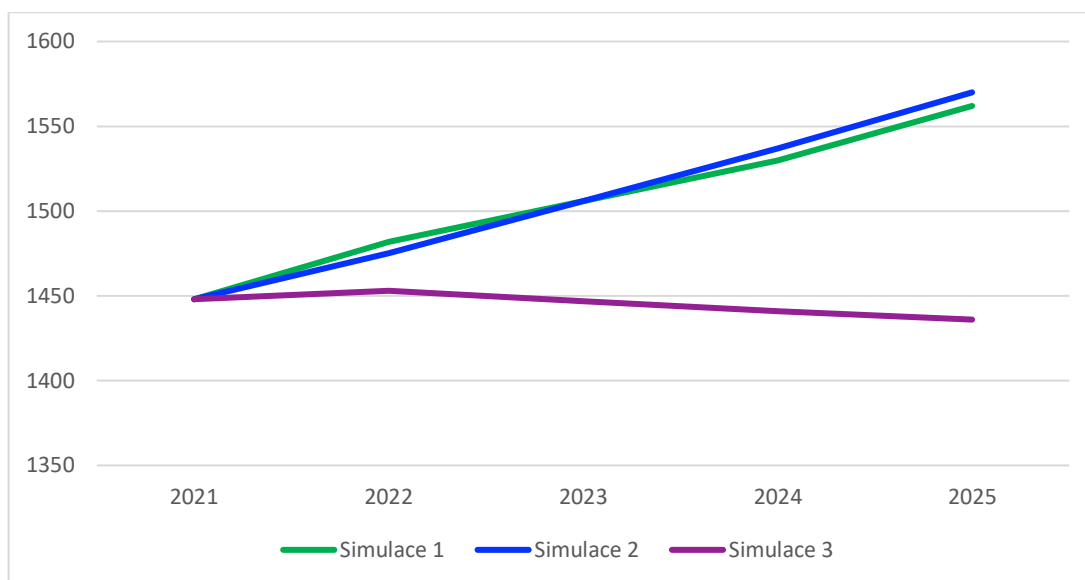

Zdroj: Vlastní zpracování dle předchozích tabulek (leden 2022)

Nejvyšší hodnotu atraktivity přinesla simulace 2, která na vysokou atraktivitu cílila, zlepšení hodnoty se však projevilo i u první simulace. Nicméně nedosahovala takové výše, z čehož vyplývá, že k vysoké atraktivitě se **nestačí zaměřit na jednu oblast**. Klíčem k atraktivní obci je soulad investování do různých oblastí, ale také nezanedbávání

provozu. Simulace 3 se pohybuje pod 40% hranicí, výrazně neklesá z důvodu, že prostředky plynuly do provozu, takže obec zůstala na stejné míře rozvoje, a proto i hodnota atraktivity stagnovala.

Graf 2 Vývoj počtu obyvatel Strmilova v období 2021-2025

Zdroj: Vlastní zpracování dle předchozích tabulek (leden 2022)

V simulaci 1 a 2 se povedlo zvýšit počet obyvatel ve Strmilově. Simulace 2, která měla za cíl co nejvyšší atraktivitu obce, nasbírala o 8 obyvatel více než simulace 1, ve které se šlo cestou velkých investic do bydlení. V simulaci 3 křivka klesá z důvodu malé atraktivity a tudíž nespokojenosti obyvatel. Z tohoto grafu vyplývá, že nejlepšího výsledku bylo dosaženo v simulaci 2. Investování do všech šesti oblastí by přineslo nejen nejvyšší počet obyvatel, ale rozvoj obce by zlepšil život i stávajícím občanům.

Rozpočtová simulace by mohla posloužit jako nástroj pro přesvědčení zastupitelů o tom, kam a kolik financí by bylo dobré investovat, pokud by chtěli zvýšit počet obyvatel města. Oba první scénáře vývoje jsou pozitivní, tedy jejich vstupní data by mohla být brána jako návrh rozpočtového výhledu pro následující období. Dobré je, že různé varianty vstupních kombinací si lze nanečisto vyzkoušet ve virtuální realitě pomocí tohoto modelu a nemusí dojít k negativním důsledkům špatných rozhodnutí. Jako v případě třetí simulace, kdy zastupitel (jednostranně zaměřený na ekologické investování) způsobil pokles počtu obyvatel. Argumentace při tvorbě rozpočtu s podporou tohoto modelu by mohla být více promyšlená. Možnost vyzkoušet si dlouhodobější dopady současných rozhodnutí je výborná **příležitost ke zlepšení kvality rozhodování o veřejných prostředcích.**

Výhodou i nevýhodou aplikace je její úplná návaznost na strategický plán. Tím, že byl strategický plán tvořen se zapojením veřejnosti, měly by položky modelu odrážet reálné potřeby občanů. Nevýhodou propojenosti na strategický plán jsou modelem skryté provozní výdaje, které ve strategickém plánu nijak nefigurují, jedná se např. o platy zaměstnanců nebo zastupitelů. Zde by se nabízelo řešení pevně nastavit tyto položky. Uživatelé by viděli, kolik z rozpočtu připadlo na fixní položky a dále by hospodařili libovolně se zbývající výší rozpočtu. Další související problém nastává s časem, kdy se rozšiřuje inkonzistence mezi strategickým plánem a ročním rozpočtem. Při aktualizaci modelu o již schválené rozpočty je nutné přidávat nové neplánované aktivity nebo kategorie čím dál více zobecňovat. Tento problém se však netýká uživatelů, ale správců modelu. Další úskalí pro správce modelu lze navázat na obecné kategorie. U každé kategorie je sice napsáno, co obsahuje za konkrétní aktivity, ale peněžní prostředky se rozdělují do kategorií, nikoliv jednotlivým aktivitám. Může tedy nastat situace, že obyvatelé budou nejvíce upřednostňovat kategorii Občanská vybavenost. Správci modelu si začnou klást otázku, zda uživatelé mají zájem o všechny vypsane aktivity nebo velké množství financí alokovali do této kategorie kvůli jedné konkrétní aktivitě. Pokud uživatelé nepracovali i s druhou aplikací, kde je možnost rozdělovat peněžní prostředky jednotlivým aktivitám, tato otázka zůstane bez odpovědi.

Z této kapitoly vyplývá, že rozpočet obce může být ovlivněn nejen projekty SMART, ale i samotným SMART produktem. V tomto případě produktem, který rozpočet tvořit napomáhá. Znalostní model, jak již bylo zmíněno, má potenciál zlepšit rozhodování zastupitelstva v otázkách rozpočtu a zároveň umožnit svým občanům vyjádřit své preference. Model odbourává jednu z nevýhod participačních metod. I zaneprázdnění občané, kteří by kvůli obecnímu rozpočtu nevážili cestu na obecní úřad, mohou své názory vyjádřit skrze aplikaci z pohodlí domova. Pro tuto bakalářskou práci je model bezesporu důležitým nástrojem ovlivňujícím tvorbu obecního rozpočtu. Modelu, který je ve Strmilově teprve novinkou, se věnuje z části i empirické šetření. Otázky v praktické části směřovaly na zájem a ochotu model vyzkoušet, jak ze strany zastupitelstva, tak i občanů Strmilova. Zda má tento slibný nástroj perspektivu dlouhodobého využívání je posouzeno v kapitole 4.3. Vyhodnocení empirického výzkumu.

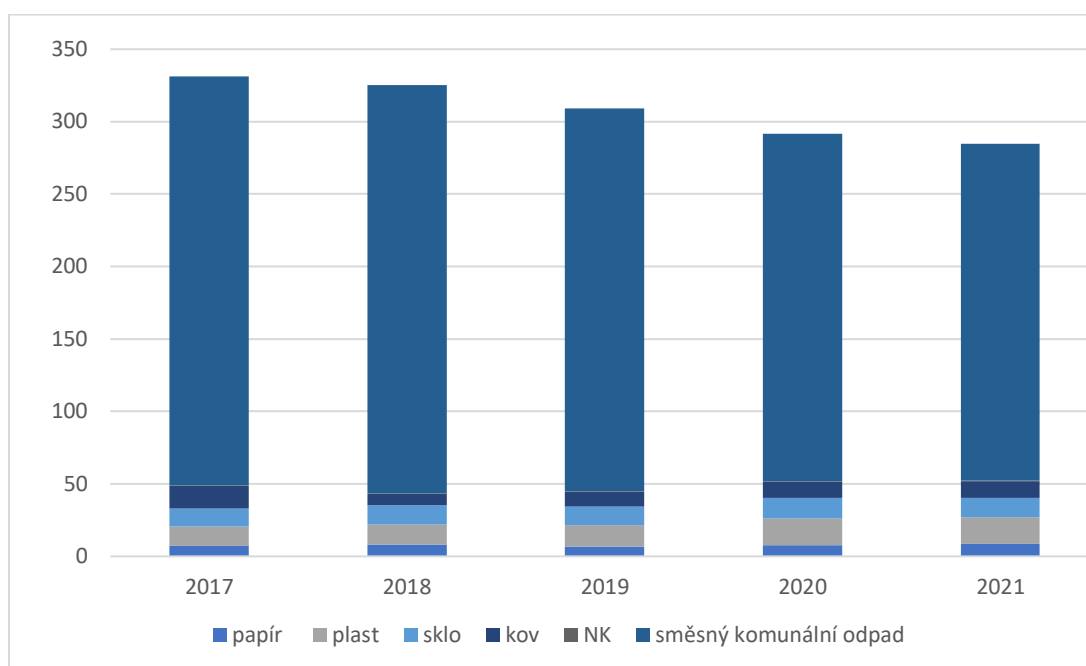
3.3. Zhodnocení projektu Motivační evidenční systém odpadového hospodářství

Na počátku projektu vedení Strmilova hledalo systém odpadového hospodářství města, který by podporoval udržitelnost života na vesnici a zároveň byl ekonomicky vyrovnaný z pohledu rozpočtu obce. Záměr byl rozpracován do dílčích cílů. Vedení obce požadovalo například: snížení nákladů na odvoz a likvidaci odpadu, snížení množství produkovaného odpadu nebo motivování občanů k třídění odpadu. Projekt měl ulehčit rozpočtu snížením nákladů na odpadové hospodářství. Z důvodu spjitosti projektu a rozpočtu je tato kapitola věnována právě odpadovému hospodářství. Cílem kapitoly je zjistit, zda se vytyčené cíle povedlo splnit.

V obci se třídí papír, plasty, nápojové kartony, sklo, plechovky, vysmažený olej a drobné kovy. Pytle s papírem a plastem nebo i nádoby s olejem sváží pracovníci obce jednou měsíčně. Pytle jsou označeny čárovým kódem domácnosti, aby se na účet domácnosti mohly přidělit ekobody. Obyvatelé mohou na tříděný odpad využít i kontejnery (bez přidělení ekobodů). Občané s trvalým pobytem nebo majitelé rekreačních objektů mají k dispozici sběrný dvůr, který je umístěn v intravilánu obce. Obec dále zajišťuje jednou ročně sběr kovů mobilním svozem. Směsný odpad sváží společnost AVE odpadové hospodářství s.r.o. jednou za týden.

Systém MESOH byl zaváděn postupně od listopadu 2019. K fungování motivačního systému bylo zapotřebí pořídit hardwarové a softwarové zařízení (PC, kódy, atd.). Peněžní prostředky na tento výdaj byly získány díky dotačnímu programu Podpora chytrých měst a obcí Jihočeského kraje viz kapitola 3.1. Strmilovské SMART projekty a jejich financování. Jako poslední složka systému byla zavedena v roce 2020 evidence množství směsného komunálního odpadu pro jednotlivé domácnosti.

Graf 3 Vývoj produkce odpadu v kg na obyvatele v období 2017-2021

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat z běžných výkazů Strmilova o celkovém množství a druzích komunálního odpadu vytříděných a odstraněných v obcích (březen 2022)

Jedním z hlavních cílů projektu bylo snížit celkové množství odpadu. Jak je z grafu patrné, tento cíl se daří plnit. Z důvodu možné srovnatelnosti mezi roky byl zvolen ukazatel vyjadřující průměrnou produkci na obyvatele v kg. Je nutné podotknout, že množství odpadu klesá i přes skutečnost, že v roce 2020 začala světová pandemie, při které občané trávili svůj čas více doma z důvodu zavřených škol, restaurací atd... V roce 2017 obyvatele Strmilova vyprodukoval průměrně 331,25 kg odpadu, v roce 2021 se toto množství snížilo na 284,6 kg. Nejvyšší meziroční pokles vyprodukovaného odpadu nastal mezi rokem 2019 a 2020, kdy byl zaváděn systém MESOH, odpad meziročně klesl o 5,67 %. Množství celkového odpadu se daří snižovat i nadále, množství tříděného odpadu naopak roste.

Tabulka 11 Vývoj podílu tříděného a směsného odpadu v období 2017-2021

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Podíl tříděného odpadu	14,81 %	13,35 %	14,53 %	17,74 %	18,34 %
Podíl směsného odpadu	85,19 %	86,65 %	85,47 %	82,26 %	81,66 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat z běžných výkazů Strmilova o celkovém množství a druzích komunálního odpadu vytříděných a odstraněných v obcích (březen 2022)

Jak je i v názvu systému odpadového hospodářství uvedeno, systém má v první řadě motivovat občany k třídění odpadu a celkovému snižování množství odpadu. Po zavedení

systemu MESOH se podíl tříděného odpadu zvýšil o 3,21 % a tato hodnota se podařila zvýšit i v roce 2021. Do systému se prozatím zapojilo 454 domácností z celkového počtu 555 domácností, zapojenost je tedy 82%.

Od množství odpadu se odvíjí i náklady spojené s odpadovým hospodářstvím. Je nutné zdůraznit, že náklady jsou ovlivněny i častými změnami cen tříděného odpadu. Dalším faktorem je i změna atraktivity různých druhů odpadu, po dříve vykupovaných odpadech dnes není poptávka a za jejich výkup se naopak platí.

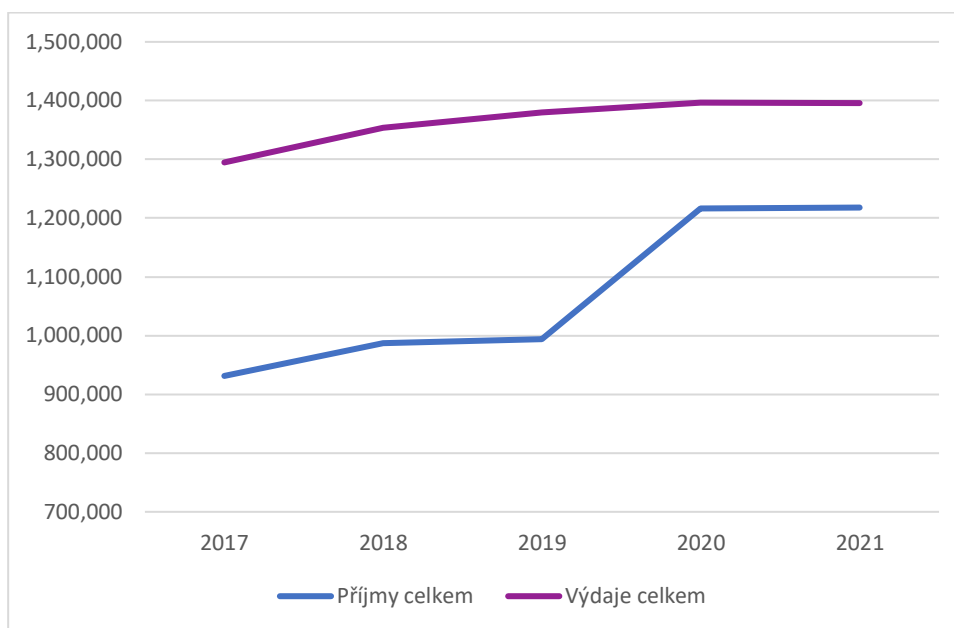
Výdaje na odpadové hospodářství tvoří:

- Platby za svoz a likvidaci směsného komunálního odpadu.
- Platby za odvoz tříděného odpadu.
- Platby za likvidaci velkoobjemového odpadu.
- Platby za odvoz nebezpečného odpadu.
- Mzdové náklady na provoz sběrného dvora.
- Mzdové náklady na pytlový svoz.

Oproti tomu příjmovou část odpadového hospodářství tvoří:

- Poplatky od občanů.
- Odměny za třídění obalů od autorizované obalové společnosti EKO-KOM, a.s. (Společnost při splnění podmínek financuje náklady spojené se sběrem, svozem, tříděním a využitím obalového odpadu. Nenakládá s obalovým odpadem fyzicky.).
- Platby od podnikatelských subjektů nebo právnických osob zapojených do systému obce.
- Příjmy od majitelů rekreačních objektů.
- Příjmy za tříděný odpad (v případě, že je obchodovatelný na trhu).
- Dotační příjmy (pokud je na oblast odpadů stanovena výzva).

Graf 4 Vývoj příjmů a výdajů odpadového hospodářství v Kč v období 2017-2021

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ze stránky <http://monitor.statnipokladna.cz> a účetnictví města (březen 2022)

Graf 5 znázorňuje příjmy a výdaje odpadového hospodářství v průběhu pěti let. Křivka zobrazující výdaje neobsahuje mzdové náklady na zaměstnance obce ani kapitálový výdaj na počátku projektu. Mzdové náklady nebyly zařazeny, protože obec nemá vlastní komunální služby, kde by byly účtovány náklady včetně mzdových, přestože práce zaměstnanců obsahuje výkon práce ve sběrném dvoře a při pytlovém svozu. Bylo by ale obtížné vyčíslit množství práce na odpadové hospodářství v jejich celkovém úvazku. Navíc ve sběrném dvoře pracují také lidé na veřejně prospěšné práce financované úřadem práce. Výrazný skok v příjmech způsobilo hlavně zvýšení poplatku za komunální odpad z dosavadních 500 Kč na 650 Kč. Na zvýšení příjmů se podílel i systém MESOH, nově zavedená podrobná evidence pomohla odhalit dosavadní neplatiče. Zavedením nového systému se také zvýšil podíl tříděného odpadu, což vedlo k vyšším příjmům za tříděný odpad.

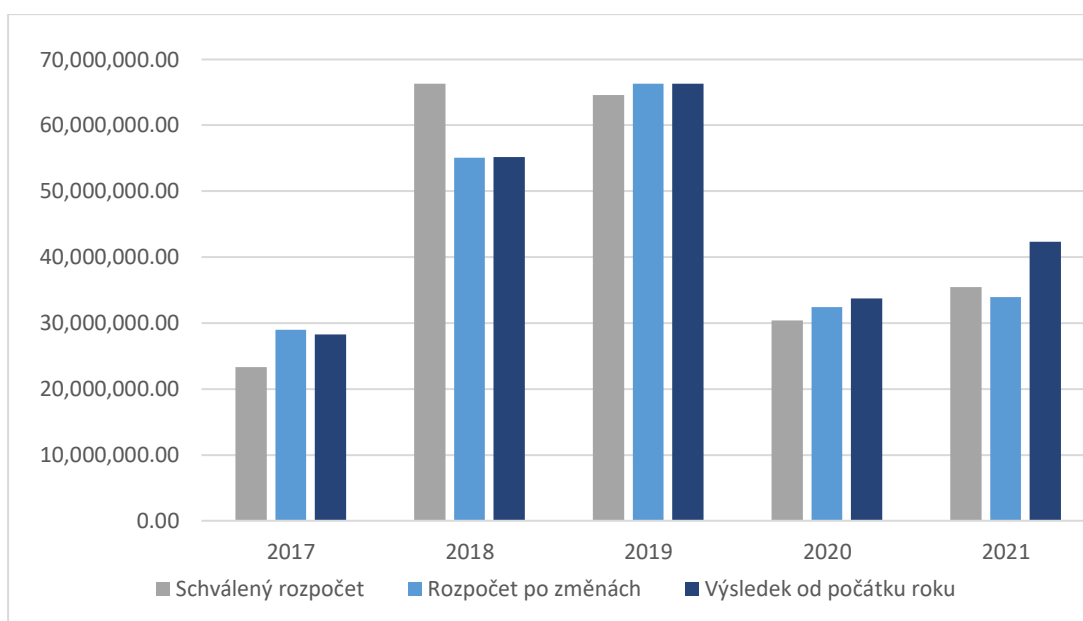
Projekt lze zhodnotit za velmi úspěšný. Podařilo se snížit celkové množství odpadu a zároveň zvýšit podíl tříděného odpadu. Odpadové hospodářství sice stále není ekonomicky vyrovnané z pohledu rozpočtu, ale alespoň se podařilo výrazně snížit rozdíl mezi příjmy a výdaji.

4. Rozpočet obce Strmilov

4.1. Analýza rozpočtu obce

Na rozpočet obce se lze dívat ze tří různých hledisek, která jsou způsobena úpravami položek rozpočtu během hospodaření obce. Úpravy rozpočtu se uskutečňují pomocí rozpočtových opatření, jak je vysvětleno v kapitole 1.3. Rozpočtový proces. Pokud by žádné úpravy nenastaly, schválený rozpočet by reflektoval výši příjmů a výdajů dokonale. Realitou ale je, že se během roku vyskytují neočekávané skutečnosti, ke kterým je potřeba vytvořit rozpočtová opatření. Rozpočet, který je upraven o rozpočtová opatření, se nazývá rozpočet po změnách. Skutečnou výši pak vyjadřuje výsledek od počátku roku. Koncept SMART Village může ovlivnit rozpočet i tím, že vznikne rozpočtové opatření týkající se projektu chytrých řešení. Při tvorbě rozpočtu vedení obce nemusí vědět, zda nebo v jaké výši obdrží dotaci. Granty jsou v případě Strmilova při financování projektů běžné, jejich výše pak ovlivňuje finanční spoluúčast obce. Zjištění, že obec obdržela dotaci, může přijít až po schválení rozpočtu, tato příkladná situace by se vyřešila právě rozpočtovým opatřením. V této kapitole je proto sledován vývoj plnění rozpočtu.

Graf 5 Vývoj celkových příjmů v Kč obce Strmilov v období 2017-2021

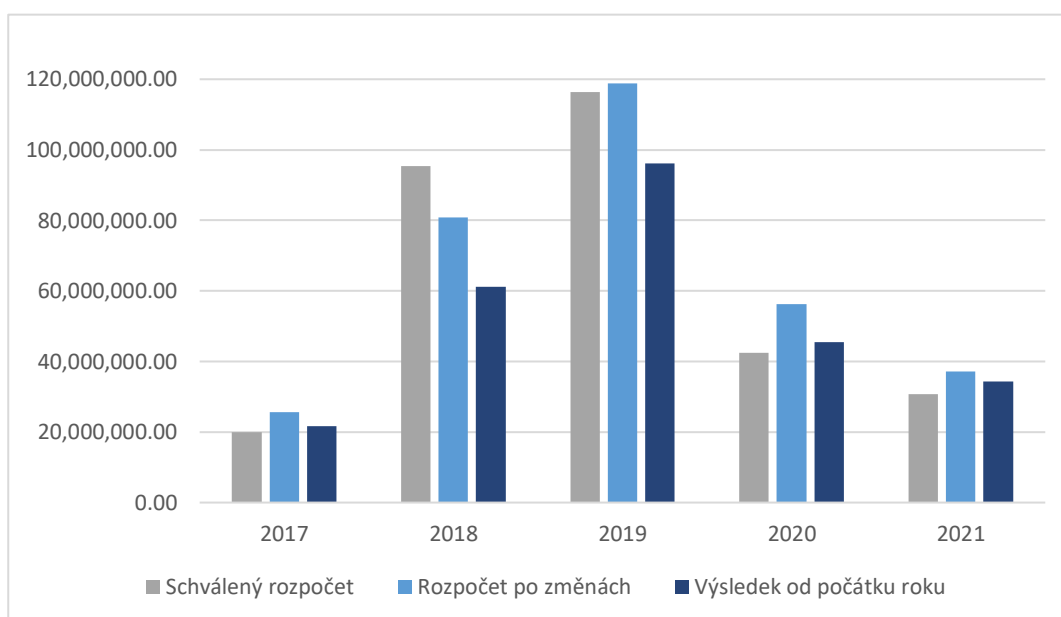

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ze stránky <http://monitor.statnipokladna.cz> (březen 2022)

Celkové příjmy obce jsou tvořeny z daňových příjmů, nedaňových příjmů, kapitálových příjmů a přijatých transferů. Schválené příjmy obce Strmilov v roce 2017 činily 23 303 tis. Kč, pomocí rozpočtových opatření byly následně zvýšeny

o 24,2 % na 28 942 tis. Kč. Skutečné příjmy naplnily rozpočet z 97,6 %. V roce 2018 se schválený rozpočet rozpočtovými opatřeními naopak snížil o 16,89 %. Jedno z rozpočtových opatření se týkalo konceptu SMART Village, při kterém se zvýšila výše neinvestičních přijatých transferů od kraje. Toto zvýšení způsobila nová dotace SMART VILLAGE, chytrá řešení pro malá města ve výši 256 800 Kč. V následujícím roce 2019 byly očekávané příjmy ve výši 64 558 tis. Kč, po úpravách se tato částka zvýšila o 2,79 %. I v tomto roce koncept SMART ovlivnil rozpočtová opatření díky získané dotaci Smartcity, která byla využita na projekt MESOH. Skutečná výše příjmů byla obdobná, rozdíl činil pouze 0,05 %. V roce 2020 došlo k viditelnému poklesu příjmů, schválený rozpočet kalkuloval s 30 373 tis. Kč, tato částka je o 34 185 tis. Kč menší než předchozí rok. Rozpočtové opatření 3/2020 se týkalo opět konceptu SMART, přijaté transfery byly zvýšeny o doplatek dotace z roku 2019. Rozpočtové opatření č. 6/2020 pojednávalo o dotaci na akci Přívětivý inovativní úřad, opatření obsahovalo zvýšení ostatních investičních i neinvestičních přijatých transferů. Příjmy po změnách se zvýšily o 6,9 % a skutečný výsledek od počátku roku se od schváleného rozpočtu lišil o 10,98 %. V posledním roce sledovaného období došlo k největší změně výsledku od počátku roku a rozpočtu po změnách, rozdíl činil 24,79 %. V roce 2021 se rozpočtová opatření opět týkala i konceptu SMART, např. rozpočtové opatření č. 7/2021 zvyšovalo ostatní investiční i neinvestiční přijaté transfery o 236 746 Kč.

Graf 6 Vývoj celkových výdajů v Kč obce Strmilov v období 2017-2021

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ze stránky <http://monitor.statnipokladna.cz> (březen 2022)

Celkové výdaje obce jsou tvořeny z běžných výdajů a kapitálových výdajů. Celkové výdaje ve sledovaném období se pohybovaly v rozmezí od 21 598 tis. Kč do 96 216 tis. Kč. Největší vliv na tuto skutečnost má nová kanalizace, která se začala budovat v roce 2018. Tento fakt vysvětluje vizuální skok ve výdajích mezi rokem 2017 a 2018. V roce 2018 byly schváleny výdaje ve výši 95 342 tis. Kč, výdaje po změnách činily 80 887 tis. Kč. Upravená výše výdajů ve skutečnosti činila 61 248 tis. Kč, rozdíl 24,28 % mezi skutečností a rozpočtem po změnách je nejvyšší za sledované období. V roce 2019 činila skutečná výše výdajů 96 216 tis. Kč, jedná se o nejvyšší částku za sledované období. Tato částka byla navýšena i z důvodu SMART projektů. Rozpočtové opatření 8/2019 zvyšovalo výdaje týkající se projektu MESOH o 105 000 Kč. V následujícím roce 2020 výdaje opět poklesly, skutečné výdaje byly o 50 731 tis. Kč nižší než předchozí rok. Rozpočtové opatření č. 6/2020 zvýšilo výdaje o 459 809 Kč, šlo o přijetí dotace na Přívětivý inovativní úřad. V roce 2021 se hladina výdajů opět snížila, schválené výdaje dosahovaly 30 795 tis. Kč. Tato částka byla zvýšena pomocí rozpočtových opatření o 20,79 %. Na tomto zvýšení se podílelo i rozpočtové opatření č. 3/2021, ve kterém byly výdaje související s projektem PIUS navýšeny o 381 622 Kč. Pojem SMART byl skloňován i v rozpočtovém opatření č. 7/2021, které navýšilo původní výdaje o 248 583 Kč. Skutečně byly výdaje čerpány z 92,25 % z rozpočtu po změnách. Skutečné konkrétní výše příjmů i výdajů jsou zobrazeny v následující tabulce.

Tabulka 12 Výše příjmů a výdajů v Kč v období 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Příjmy	28 247 326	55 144 991	66 326 203	33 707 415	42 318 428
Daňové	20 407 991	22 958 767	24 855 925	24 192 464	26 696 668
Nedaňové	3 682 971	6 322 435	3 616 750	4 399 906	9 207 669
Kapitálové	9 437	12 460	11 900	650	1 374 390
Transfery	4 146 927	25 851 328	37 841 628	5 114 395	5 039 701
Výdaje	21 598 475	61 248 233	96 215 995	45 485 162	34 312 441
Běžné výdaje	18 195 857	14 098 881	5 013 181	17 670 822	24 007 429
Kapitálové výdaje	3 402 618	47 149 352	91 202 814	27 814 340	10 305 012
Saldo	6 648 851	-6 103 242	-29 889 792	-11 777 747	8 005 986

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ze stránky <http://monitor.statnipokladna.cz> (březen 2022)

Pro ucelený pohled na rozpočet obce byla provedena horizontální a vertikální analýza příjmů a výdajů ve sledovaném období 2017-2021.

Horizontální analýza příjmů a výdajů v letech 2017-2021

Tabulka 13 Horizontální analýza příjmů a výdajů vyjádřená absolutní změnou v Kč

Absolutní změna v Kč				
	2018/2017	2019/2018	2020/2019	2021/2020
Σ Příjmy	26 897 665	11 181 212	-32 618 787	8 611 012
Daňové	2 550 776	1 897 158	-663 461	2 504 204
Nedaňové	2 639 464	-2 705 685	783 156	4 807 763
Kapitálové	3 023	-560	-11 250	1 373 740
Transfery	21 704 401	11 990 300	-32 727 233	-74 694
Σ Výdaje	39 649 758	34 967 762	-50 730 833	-11 172 721
Běžné	-4 096 976	-9 085 700	12 657 641	6 336 607
Kapitálové	43 746 734	44 053 462	-63 388 474	-17 509 328

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ze stránky <http://monitor.statnipokladna.cz> (březen 2022)

Nejvyšší absolutní změny jsou v kapitálových výdajích, tento fakt je způsoben velkou investicí a to výstavbou nové kanalizace.

Vertikální analýza příjmů a výdajů v letech 2017-2021

Tabulka 14 Vertikální analýza příjmů a výdajů

	2017	2018	2019	2020	2021
Σ Příjmy	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Daňové	72,25 %	41,63 %	37,48 %	71,77 %	63,09 %
Nedaňové	13,04 %	11,47 %	5,45 %	13,05 %	21,76 %
Kapitálové	0,03 %	0,02 %	0,02 %	0,00 %	3,25 %
Transfery	14,68 %	46,88 %	57,05 %	15,17 %	11,91 %
Σ Výdaje	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Běžné	84,25 %	23,02 %	5,21 %	38,85 %	69,97 %
Kapitálové	15,75 %	76,98 %	94,79 %	61,15 %	30,03 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ze stránky <http://monitor.statnipokladna.cz> (březen 2022)

Skladba příjmů se nejvíce liší v době, kdy byla budována nová kanalizace, tedy v letech 2018, 2019 a 2020. Struktura výdajů se výrazně mění každým rokem. Nejnižší podíl běžných výdajů nastal v roce 2019, kdy kapitálový výdaj, související hlavně s novou kanalizací, zastínil běžné výdaje.

Cílem kapitoly bylo poskytnout přehledný vývoj příjmů, výdajů a plnění rozpočtu. Z dat je čitelné, že ve sledovaném období 2017-2021 nastávaly velké meziroční změny. Tyto změny se projevily jak ve výši, tak ve struktuře příjmů a výdajů, jak ukazuje

i provedená horizontální a vertikální analýza. Důvod velkých meziročních rozdílů je dán velkou investiční akcí a to stavbou nové kanalizace. Vliv konceptu SMART byl identifikován v rozpočtových opatřeních. Od roku 2018, kdy se Strmilov začal o koncept zajímat, se chytrých projektů týkalo 11 z 64 rozpočtových opatření.

4.2. Porovnání tvorby rozpočtu s obcí Jarošov nad Nežárkou

Pro porovnání procesu tvorby rozpočtu obce byli osloveni starosta Strmilova a starosta Jarošova nad Nežárkou. Jarošov nad Nežárkou byl vybrán z důvodu podobné polohy a velikosti obce. Dalším důvodem byla skutečnost, že porovnávaná obec není nijak zapojena do konceptu SMART, na rozdíl od Strmilova. Cílem kapitoly a zároveň cílem strukturovaných rozhovorů se starosty bylo identifikovat rozdíly v procesu tvorby rozpočtu těchto dvou obcí. Kapitola by také měla objasnit, jak ovlivňuje koncept SMART Village tvorbu rozpočtu obce z pohledu starosty Strmilova.

Tabulka 15 Výsledky strukturovaného rozhovoru se starosty

Kritéria	Strmilov	Jarošov nad Nežárkou
Zapojení do konceptu SMART	ano	ne
Podklady pro první návrh rozpočtu	Predikce daňových příjmů, zkušenosti	predikce daňových příjmů, loňský rozpočet, závěrečný účet, výše financí na BÚ
Doba tvorby prvního návrhu rozpočtu	1 hodina	14 dní
Zapojení občanů do rozpočtu	ne	ne
Cíl rozpočtu	nezatěžovat budoucnost dluhy, kasa v dobré kondici	spokojenost občanů, hospodárny chod obce
Zohlednění strategického plánu	ano	ano

Zdroj: Vlastní zpracování dle strukturovaného rozhovoru se starosty (březen 2022)

Obce se shodovaly ve způsobu sestavení rozpočtu obce. První návrh sestaví starostové s pomocí svých účetních. Dále se návrh projednává ve finančním výboru, radě obce a následně se představí zastupitelstvu. Formální postup schvalování rozpočtu je popsán v kapitole 1.3. Rozpočtový proces.

První rozdíl lze pozorovat v podkladech, které využívají starostové k první pracovní verzi rozpočtu. Starosta Strmilova jako stěžejní podklad označil predikce daňových příjmů od Ministerstva financí i predikce od soukromých firem. Starosta Jarošova nad Nežárkou podkladů uvedl více včetně stavu finančních prostředků na běžném účtu. Na základě tohoto stavu se rozhoduje, zda by si obec mohla dovolit

uskutečnit plánované investice, popř. financovat alespoň spoluúčast na projektových záměrech.

Obce se také shodovaly v otázce přímého zapojení občanů do tvorby rozpočtu. Starosta Jarošova nad Nežárkou jako důvod uvedl, že obec k tomuto kroku ještě nedozrála. Starosta Strmilova si myslí, že mezi občany o zapojení do tvorby rozpočtu není zájem. I přes tento názor v obci vznikl nástroj právě na zapojení veřejnosti do tvorby rozpočtu, který je podrobně představen v kapitole 3.2. Znalostní model jako chytré řešení při tvorbě rozpočtu. Zájem o aplikaci a tedy zájem o zapojení do tvorby rozpočtu obce je vyhodnocen v kapitole 4.3. Vyhodnocení empirického výzkumu.

Prioritní cíl jarošovského rozpočtu je spokojenost občanů. Rozpočtem se snaží ovlivnit chod obce tak, aby byla uživatelsky příjemná pro jejich obyvatele. Jako důležitý bod rozpočtu byla uvedena péče o majetek obce, který využívají občané. Významnost údržby byla zmíněna i na straně Strmilova. Pokud není údržba dostatečná, v budoucnu hrozí velké investice, což je v rozporu s hlavním strmilovským cílem.

Starostové obou obcí se také shodli v otázce využití strategického plánu. Oba také ale upozornili, že každý rok do tvorby rozpočtu vstupují nutné neočekávané výdaje a strategický plán jde občas bohužel stranou.

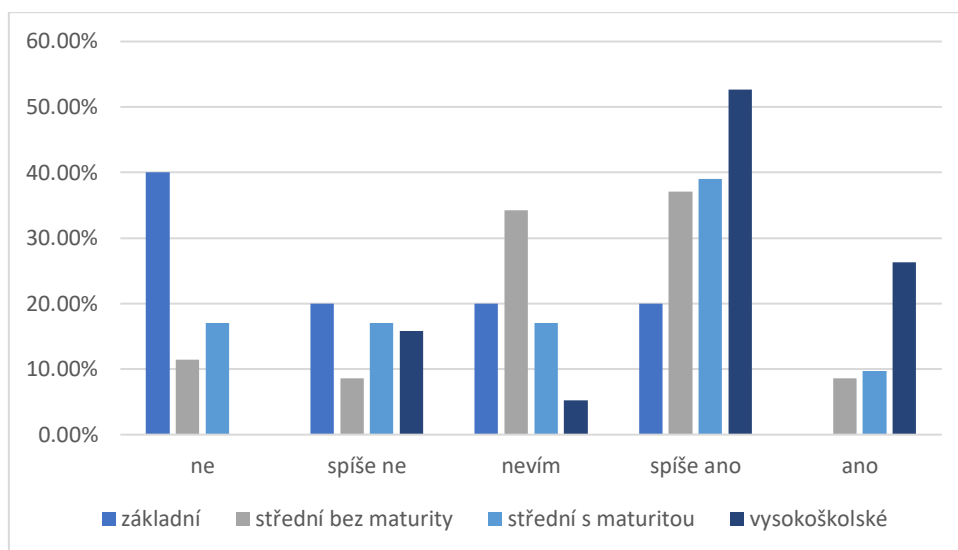
Poslední otázka strukturovaného rozhovoru směřovala na nástroje, které mají za cíl přilákat do obce nové obyvatele, a jejich vliv na tvorbu rozpočtu obce. Ve Strmilově se realizují právě SMART projekty s cílem přilákat nové občany a zároveň zkvalitnit život stávajícím obyvatelům. Starosta Strmilova identifikoval vliv SMART projektů na tvorbu rozpočtu obce tak, že při plánování rozpočtu je nutné vyčlenit část financí na náklady těchto projektů. Dále také uvedl, že SMART projekty jsou častým důvodem pro rozpočtová opatření. Důvodem těchto opatření je nejistota ohledně získání a výše podaných dotačních žádostí, které následně ovlivní i výši spoluúčasti obce. Starosta Jarošova nad Nežárkou uvedl, že nové obyvatele se snaží získat postupným zkvalitňováním života občanů a podporou základní a mateřské školy.

Při srovnání přístupů obou obcí k tvorbě rozpočtu se ukázalo, že oba starostové postupují podobně. Starosta Strmilova vidí vliv konceptu SMART při tvorbě rozpočtu ve vyčlenění peněžních prostředků a vznik častých rozpočtových opatření týkajících se chytrých projektů.

4.3. Vyhodnocení empirického výzkumu

V této kapitole jsou rozebrány výsledky empirického šetření, které bylo zaměřeno na dvě výzkumné otázky. První otázka navazuje na kapitolu 3.2. Znalostní model jako chytré řešení rozpočtu. Bylo zjišťováno, zda je mezi obyvateli zájem o podílení se na tvorbě rozpočtu. Dále bylo zkoumáno, zda jsou obyvatelé i zastupitelé Strmilova ochotni vyzkoušet rozpočtovou aplikaci. Druhá výzkumná otázka, kterou se dotazníkové šetření zabývalo, se týkala vnímaných přínosů jednotlivých SMART projektů z pohledu obyvatel i zastupitelů Strmilova. Zájem o účast na tvorbě rozpočtu dle různých skupin obyvatel zobrazují následující grafy.

Graf 7 Výsledky empirického šetření na otázku: Máte zájem se podílet na tvorbě rozpočtu?(n=100)

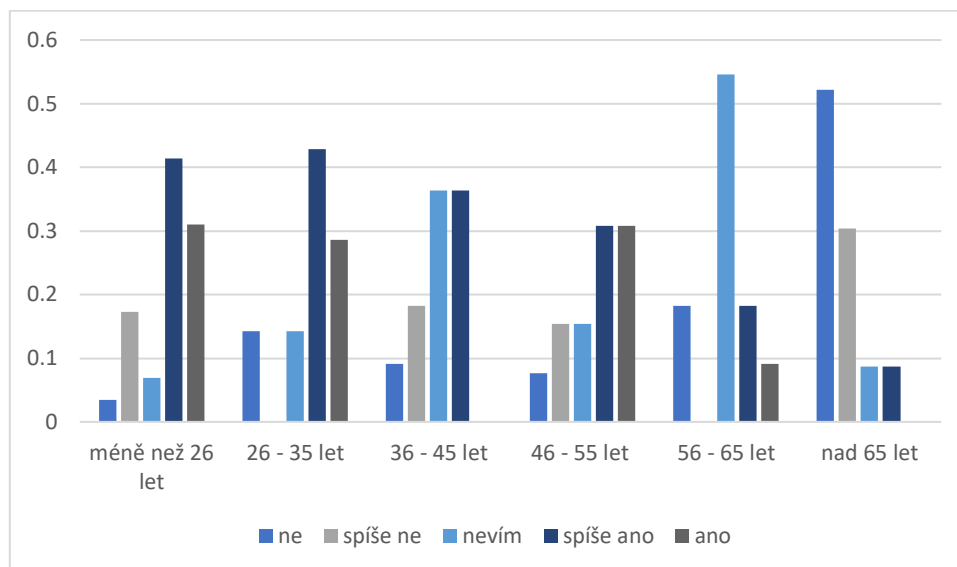
Zdroj: Vlastní zpracování dle výsledků provedeného dotazníkového šetření s občany (březen 2022)

Graf 8 zobrazuje zájem o vyjádření svých preferencí na směřování obce a podílení se tak na tvorbě rozpočtu. Z grafu je patrná korelace mezi dosaženým vzděláním a zájmem se podílet na tvorbě rozpočtu. Zatímco obyvatelé se základním vzděláním se podílet nechtějí, žádný z nich nevybral možnost „ano“, tak naopak žádný z obyvatel s vysokoškolským vzděláním nevybral za odpověď jasně „ne“. Respondenti se středním vzděláním jsou spíše nakloněni k vyjádření svých preferencí. Celkem se pro podílení na rozpočtu vyjádřilo 52 % ze 100 dotázaných. Dalších 21 % zatím nezaujalo žádné stanovisko. Zbýlých 27 % respondentů odpovědělo, že se na rozpočtu podílet nechtějí.

Na tuto otázku navazovala další otázka zaměřená na ochotu vyzkoušet rozpočtovou aplikaci, která by toto zapojení umožnila. Tento zájem byl zkoumán tentokrát z pohledu různého věku obyvatel. Míra ochoty vyzkoušet znalostní model byla nižší než v otázce, která se týkala pouze vyjadřování preferencí. Ze 100 respondentů jich 18 vyjádřilo svůj

jasný zájem o vyzkoušení rozpočtové aplikace, dalších 30 je tomu pozitivně nakloněno. Svůj názor v této otázce nevyjádřilo 18 respondentů.

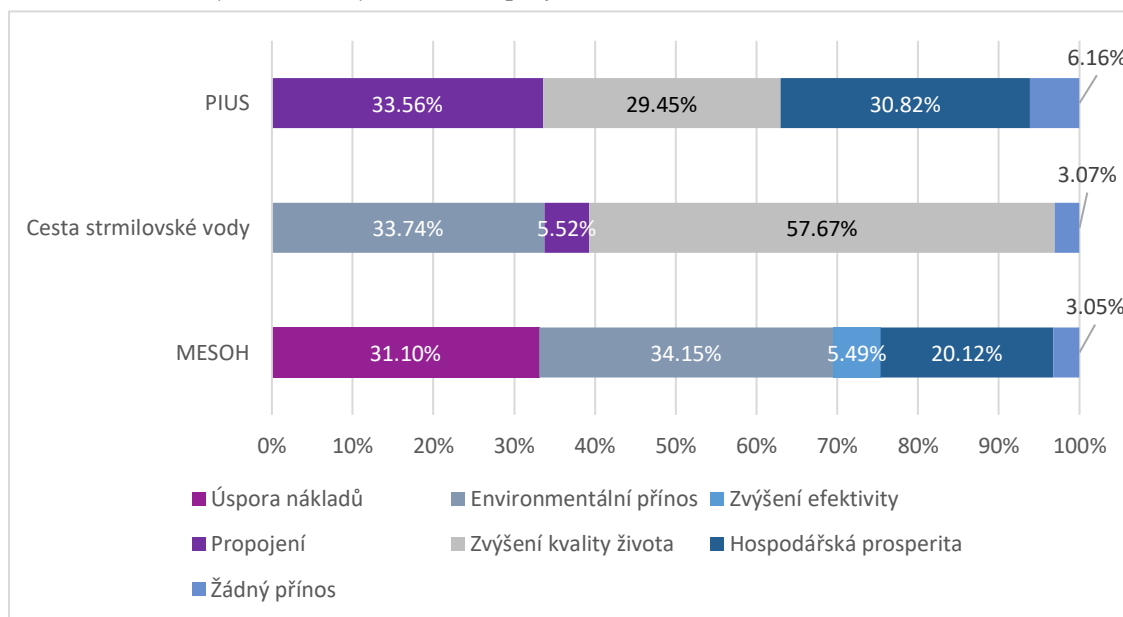
Graf 8 Výsledky empirického šetření na otázku: Byli byste ochotni vyzkoušet rozpočtovou aplikaci?(n=100)

Zdroj: Vlastní zpracování dle výsledků provedeného dotazníkového šetření s občany (březen 2022)

Korelace se ukázala i mezi věkem a zájmem vyzkoušet rozpočtovou aplikaci. Nejstarší skupina respondentů, tedy občané nad 65 let, ve většině vyjádřila svůj nezájem o zkoušení znalostního modelu. Je nutné podotknout, že rozpočtová aplikace je umístěna na webových stránkách města a část občanů této věkové kategorie internetové připojení ani nepoužívá. S nižším věkem se projevil větší ochota znalostní model vyzkoušet.

Graf 9 Přínosy strmilovských SMART projektů dle občanů Strmilova (n=100)

Zdroj: Vlastní zpracování dle výsledků provedeného dotazníkového šetření s občany (březen 2022)

V dotazníkovém šetření respondenti vybírali konkrétní přínosy jednotlivých projektů. Tyto přínosy byly následně rozděleny dle typologie přínosů v kapitole 2.2. Typologie přínosů. Graf 10 zobrazuje procentní zastoupení přínosů v jednotlivých strmilovských projektech. V projektu Z dotazníkového šetření vyplynulo, že projekt Přívětivý inovativní úřad Strmilov (PIUS) přináší občanům **možnost vyjádřit svůj názor** a možnost **podílet se na tvorbě rozpočtu** obce. Otevřenost úřadu vyslyšet názory občanů a ochota komunikovat s obecním úřadem spadá do přínosů týkajících se **propojení**. Druhý nejčastější přínos byla **hospodářská prosperita**, občané oceňovali vizi budoucího bydlení a také nové prostory pro podnikání. Nové prostory pro podnikání i bydlení by měla zajistit investice do stavebních parcel a do rekonstrukce kulturního domu. Dalším často vnímaným přínosem byla vize lepšího **kulturního vyžití**, která by občanům zpříjemnila život ve Strmilově, a tedy zvýšila kvalitu jejich života.

Nejčastěji uváděný přínos v projektu Cesta strmilovské vody byl hezký **pohled na veřejné prostranství**. Druhý nejčastější přínos byl stanoven **environmentální přínos**, konkrétně šetření s vodou. Přínos propojení byl v tomto projektu zobecněn na úroveň občanů. Jedním z cílů projektu bylo spojit občany při úpravě oblastí, které jsou spojeny s vodou.

V projektu MESOH se jako nejocetovanější přínos občany Strmilova ukázal **přínos environmentální** a z toho plynoucí dobrý pocit. Na druhém místě se u občanů umístil **přínos ekonomický** a to úspora nákladů díky slevě na poplatku za odpad. Jak již bylo vysvětleno v kapitole 2.2. Typologie přínosů, úspora nákladů nemusí být vždy jen na straně obce.

V dotazníkovém šetření byla také možnost, že občané žádný přínos v daném projektu nevidí. Pro tuto odpověď se rozhodlo minimum respondentů. Kromě vnímaných přínosů byla také zkoumána míra vlivu chytrých projektů na život občanů, jak z pohledu samotných občanů, tak i zastupitelů Strmilova. Zprůměrované hodnoty jsou zobrazeny v následující tabulce.

Tabulka 16 Vnímaná míra vlivu na občany na stupnici od 1 do 10 z pohledu občanů a zastupitelů Strmilova

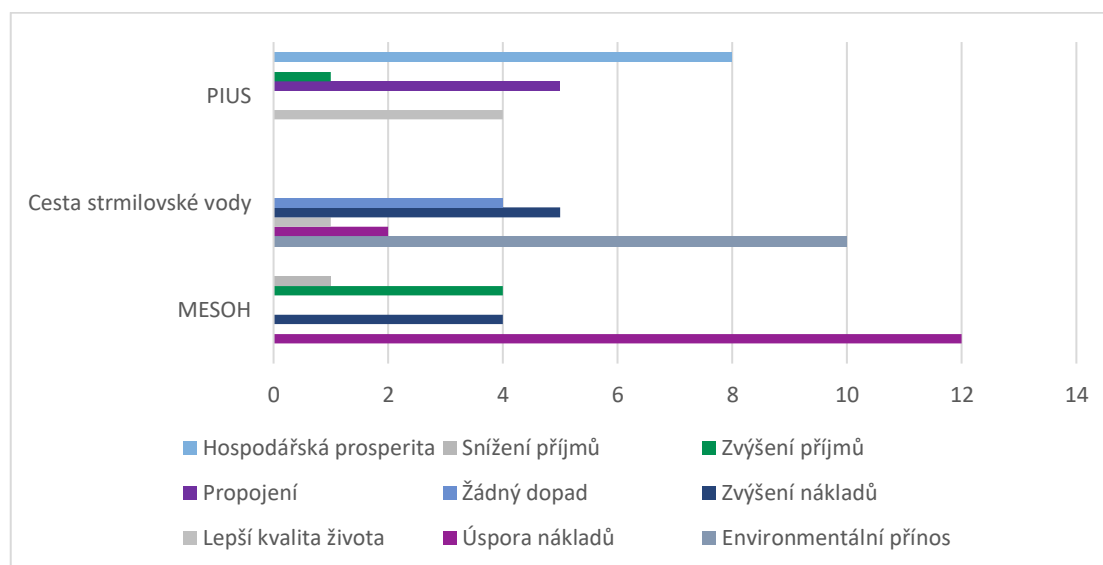
	MESOH	Cesta strmilovské vody	PIUS
Občané Strmilova	6,21	5,96	5,89
Zastupitelé Strmilova	7,50	5,21	7,57

Zdroj: Vlastní zpracování dle výsledků provedeného dotazníkového šetření s občany (březen 2022)

Respondenti měli možnost vliv vyjádřit na stupnici od jedné do deseti (1 = nejmenší vliv, 10 = největší vliv). Z tabulky vyplývá, že nejrelevantnější realizovaný projekt je Motivační evidenční systém odpadového hospodářství. Zastupitelé však za projekt, který nejvíce ovlivňuje občany, zvolili Přívětivý inovativní úřad Strmilov. Zatímco v projektech MESOH a PIUS vliv na život občanů zastupitelé nadhodnotili, v projektu Cesta strmilovské vody se ukázalo, že vliv projektu mírně podcenili. Cesta strmilovské vody v očích občanů převýšila projekt Přívětivý inovativní úřad Strmilov. Možné vysvětlení tkví ve faktu, že projekt PIUS je zaměřen více do budoucnosti. Stavební parcely a rekonstrukce kulturního domu bude občany ovlivňovat až po jejich realizaci.

Dotazníkové šetření proběhlo i se zastupiteli Strmilova. Kromě míry vlivu na život občanů byl dotazník zaměřen i na vliv strmilovských chytrých projektů. Odpovědi byly opět rozděleny dle typologie přínosů vysvětlené v teoretické části. Zastupitelé měli možnost kromě přínosů také zhodnotit vliv projektů na příjmy a výdaje obce. Následující graf vyjadřuje počet zastupitelů, kteří ocenili daný přínos.

Graf 10 Vliv projektů SMART z pohledu členů zastupitelstva Strmilova (n=14)

Zdroj: Vlastní zpracování dle výsledků provedeného dotazníkového šetření se zastupiteli (prosinec 2021)

V projektu PIUS byla jako nejčastější dopad volena hospodářská prosperita. Zastupitelé Strmilova v projektu vidí potenciál přilákat nové obyvatele i podnikatelské subjekty. Dalším častým přínosem je rozpočet, který odráží skutečné priority obyvatel. Tento přínos může být v budoucnu výsledkem znalostního modelu. V projektu Cesta strmilovské vody se nejčastěji vybraná odpověď týkala šetrného zacházení

s vodou, tedy environmentální přínos. Zastupitelé zde vyjádřili svůj názor, že tento projekt zvýšil náklady na pravidelnou úpravu veřejného prostranství. Záhony však byly tvořeny tak, aby velkou péčí nevyžadovaly. V projektu MESOH většina členů zastupitelstva zvolila jako největší vliv úsporu nákladů. V praktické části se ukázalo, že se výdaje se zavedením systému ustálily.

Z kapitoly vyplývá, že zájem o podílení se na tvorbě rozpočtu mezi obyvateli Strmilova existuje. Pouze 27 % dotázaných vyjádřilo, že se podílet na tvorbě rozpočtu nijak nechtějí. Zájem o rozpočtovou aplikaci je mírně nižší, ochotu vyzkoušet znalostní model projevilo 48 % dotázaných. Z řad zastupitelstva vyjádřilo zájem o zapojení veřejnosti do tvorby rozpočtu 10 ze 14 členů. Ochotu vyzkoušet rozpočtový model vyjádřilo 12 zastupitelů. Přínosy v projektech jsou různé, 90 % dotázaných vidí alespoň jeden přínos ve všech strmilovských projektech.

Summary

The bachelor thesis explores the effect of the SMART Village concept on the budget formation of rural municipalities. The thesis presents the concept of SMART Village and theoretical basis of budgeting. These theoretical findings are further applied in the practical part, which examines the financing of projects and their benefits from the perspective of citizens and councilors. The results of the empirical survey show that 90 % of respondents perceive at least one benefit in all smart Strmilov projects. The thesis also presents a budget application as a smart tool in budgeting. Three simulations are performed and compared in this work. The simulations show that the key to an attractive municipality is the coherence of investing in different areas, but also the neglect of operational matters. The practical part monitors the development of the budget over a period of five years. The impact of the SMART concept has been identified in budgetary measures. Since 2018, when Strmilov became interested in the concept, 11 out of 64 budget measures have involved smart projects. The thesis also compares the budget formation of two rural municipalities, one of them uses the SMART approach, the other does not.

Keywords: SMART, SMART Village, budget, budget formation

Závěr

Téma této práce vystihuje citát od Abrahama Lincolna: „Nejlepší způsob, jak předpovědět svoji budoucnost, je vytvořit si ji.“ Právě vytváření budoucnosti a udržitelný rozvoj je téma konceptu SMART. Teoretická část práce představuje koncept SMART Village a teoretická východiska rozpočtování. Výsledková část se zabývá souvislostí tvorby rozpočtu a konceptem SMART ve vybrané venkovské obci Strmilov.

V této bakalářské práci byly stanoveny tyto tři výzkumné otázky:

- **Jsou prvky projektů SMART reflektovány při tvorbě rozpočtů v dalších letech?**

Ano, starosta obce, který vytváří první návrh rozpočtu, zohledňuje výdaje na SMART projekty. Při tvorbě rozpočtu vyčleňuje část finančních prostředků na náklady těchto projektů. Chytré projekty rozpočet ovlivňují i po jeho schválení z důvodu častých rozpočtových opatření. Rozpočtová opatření, která souvisí s některým SMART projektem, jsou ve Strmilově nejčastěji způsobena nově získanou dotací. Postupné čerpání dotace a realizace projektu přesahující jeden rok tedy ovlivní tvorbu rozpočtu i v dalším období výší přijatých transferů nebo výší výdajů spojených se spolufinancováním projektu atd.

- **Do jaké míry jsou aplikovány participativní přístupy ve vybrané obci a je mezi obyvateli zájem o podílení se na tvorbě rozpočtu?**

V obci Strmilov byla zapojena veřejnost v roce 2020 do vytváření strategického plánu na období 2021 – 2026. Tento strategický plán vznikl jako výstup SMART projektu Přívětivý inovativní úřad Strmilov. V obci se občané na tvorbě rozpočtu zatím přímo nepodílejí. Rozpočet by měl přesto odrážet preference obyvatel, které byly zjištěny při tvorbě strategického plánu pomocí průzkumů veřejného mínění. Přímé zapojení obyvatel však v případě Strmilova může být jen otázkou času.

V obci vznikl znalostní model, který může umožnit zapojení občanů do tvorby rozpočtu v různých úrovních. Tato aplikace může sloužit nejen obyvatelům Strmilova, ale i zastupitelům obce. Model předvídá dopady jednotlivých rozhodnutí na atraktivitu obce a vývoj počtu obyvatel. Pomocí empirického šetření na vybraném vzorku obyvatel bylo zjištěno, že zájem o zapojení do tvorby rozpočtu má 52 % oslovených občanů Strmilova. Rozpočtovou aplikaci je ochotno vyzkoušet 18 % dotázaných, dalších 30 % se k vyzkoušení přiklání. Z řad zastupitelstva vyjádřilo zájem o zapojení veřejnosti

do tvorby rozpočtu 10 ze 14 členů, ochotu vyzkoušet aplikaci vyjádřilo 12 zastupitelů. Výsledky dotazníkového šetření se zastupiteli ovšem prozatím neodpovídají činům zastupitelů. Na dobrovolné setkání, kde měl být model zastupitelů vysvětlen a předveden, se dostavili pouze 3 z 15 zastupitelů.

- **Jaké přínosy SMART projektů ve vazbě na tvorbu rozpočtu obce vnímají občané?**

Občané Strmilova v jednotlivých SMART projektech vnímají přínosy napříč uvedenou typologií z teoretické části. V projektu Cesta strmilovské vody občané nejčastěji volili environmentální přínos a zlepšení kvality jejich života. Projekt jim přinesl hezká veřejná prostranství a také se projekt zaměřoval na výchovu o ekologii a šetření vodou.

V projektu Motivační evidenční systém odpadového hospodářství byl nejčastěji uváděn environmentální přínos a přínos v podobě úspory nákladů. Obyvatelé za třídění a snižování celkového množství odpadu dostávají „ekobody“, které se později přemění na individuální slevu na odpad. Tato snaha pomáhá obci ve dvou aspektech ve vazbě na rozpočet. Větší množství tříděného odpadu vede k větším příjmům a zároveň menší množství komunálního odpadu vede k menším výdajům za odpadové hospodářství. Nastavený trend tak ovlivňuje dlouhodobě i tvorbu rozpočtu.

V projektu Přívětivý inovativní úřad Strmilov občané nejvíce oceňují hospodářskou prosperitu a možnost vyjádřit svůj názor. I tyto přínosy mají schopnost ovlivnit tvorbu rozpočtu. S rostoucí hospodářskou prosperitou, která má být zajištěna přilákáním nových obyvatel díky stavebním parcelám a novým prostorům k podnikání, se obec může těšit z vyšších daňových příjmů.

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jaké dopady má zapojení obce do konceptu SMART Village na tvorbu rozpočtu obce. Projekty, které se realizují v rámci konceptu SMART, se při tvorbě rozpočtu odrážejí ve vyčlenění části výdajů na ně. Výše těchto výdajů není v rozpočtu nijak zásadní, projekty jsou ve Strmilově ve většině financovány s pomocí různých dotačních programů. Tento způsob financování je příčinou dalšího ovlivnění rozpočtu a to tak, že informace o přiznání dotace přichází často až po schválení rozpočtu. Vznikne tedy důvod pro rozpočtové opatření, které upravuje výši přijatých transferů a výši schválených výdajů. Rozpočtové opatření, týkající se SMART, nemusí být způsobeno pouze novou dotací ale i vrácenou částí dotace nebo jinými změnami.

Tvorbu rozpočtu obce nemusí ovlivňovat pouze chytré projekty, ale i výstup některého z projektů.

V praktické části byl představen znalostní model jako chytré řešení rozpočtu. Ten má potenciál ovlivnit rozhodování osob, které se podílejí na tvorbě rozpočtu. Model předvídá dopady rozhodování na vývoj atraktivity Strmilova a vývoj počtu obyvatel. Aplikace může sloužit nejen pro zástupce obce, ale i pro občany. Nabízí se tak zapojení veřejnosti do rozpočtového procesu. Pomocí dotazníkového šetření bylo zjištěno, že o vyjádření svých preferencí ve vazbě na rozpočet obce stojí více než polovina občanů. Projekt MESOH ovlivnil tvorbu rozpočtu obce trendem zvyšování podílu tříděného odpadu a snižování celkového komunálního odpadu. Díky projektu se ustálily výdaje spojené s odpadovým hospodářstvím a příjmy se naopak zvýšily.

Přínos práce spočívá ve zjištění dopadů konceptu SMART Village na tvorbu rozpočtu obce. Práce také může sloužit jako inspirace pro další venkovské oblasti. Práce nejen vysvětluje koncept SMART Village, ale také ukazuje souvislost mezi tímto konceptem a rozpočtem obce.

Seznam literatury

1. Baimbridge, M., & Whyman, P. (Eds.). (2004). *Fiscal Federalism and European Economic Integration*. New York: Taylor & Francis Group.
2. Barlow, M., & Levy-Bencheton, C. (2019). *Smart cities, smart future : Showcasing tomorrow*[Online]. New Jersey: John Wiley. Retrieved from <https://ebookcentral.proquest.com/lib/vsep/detail.action?docID=5558400>.
3. Bednarska-Olejniczak, D., Olejniczak, J., & Svobodová, L. (2020). How a Participatory Budget Can Support Sustainable Rural Development—Lessons From Poland [Online]. *Sustainability*, 29. <https://doi.org/http://dx.doi.org/10.3390/su12072620>
4. Bízková, R., Jaroš, V., & Nencková, L. (2020). SMART Česko: příklady dobré praxe [Online]. Retrieved March 16, 2022, from http://prosperujiciobecbudoucnosti.cz/wp-content/uploads/2020/03/SMART-Cesko_priklady-dobre-praxe.pdf
5. Collin, M. N., Caramazana, D. L., & Habeau, J. F. (2016). The Impact of Smart Technologies in the Municipal Budget: Increased Revenue and Reduced Expenses for Better Services. In *Uraía Workshop, Lefkoşa*.
6. Dameri, R. P. (2013). Searching for Smart City definition: a comprehensive proposal [Online]. *International Journal Of Computers & Technology*, 11(5), 8. <https://doi.org/https://doi.org/10.24297/ijct.v11i5.1142>
7. Dameri, R. P. (2016). *Smart city implementation : Creating economic and public value in innovative urban systems*. Springer International Publishing AG.
8. Gassmann, O., Böhm, J., & Palmié, M. (2019). *Smart Cities: Introducing Digital Innovation to Cities*[Online]. Switzerland: Emerald Publishing. Retrieved from <https://ebookcentral.proquest.com/lib/vsep/detail.action?docID=5784021>
9. Gilman, H. R. (2016). *Participatory budgeting and civic tech : The revival of citizen engagement*. Georgetown University Press.
10. Glenn, J. C. (2003). Participatory methods [Online]. *Futures Research Methodology*. Retrieved from https://www.researchgate.net/profile/Jerome-Glenn/publication/242703610_Participatory_methods/links/5bd3762092851c6b2791fb7c/Participatory-methods.pdf

11. Hamerníková, B., & Maaytová, A. (2010). *Veřejné finance* (2. dopl. vyd.). Praha: Wolters Kluwer Česká republika.
12. J. Mortensen, F. J. Rohde, K. R. Kristiansen, M. Kanstrup-Clausen, and M. Lubanski, Danish Smart Cities: Sustainable Living in an Urban World . Copenhagen, Denmark: Copenhagen Cleantech Cluster, 2012.
13. Jackson, P. M., Brown, C. V., & Urbánek, V. (2003). *Ekonomie veřejného sektoru* (1st ed.). Praha: Eurolex Bohemia.
14. Jamei, E., Mortimer, M., Seyedmahmoudian, M., Horan, B., & Stojcevski, A. (2017). Investigating the role of virtual reality in planning for sustainable smart cities. *Sustainability*, 9(11), 2006.
doi:<http://dx.doi.org/10.3390/su9112006>
15. Jílek, M. (2008). *Fiskální decentralizace, teorie a empirie*. Praha: ASPI.
16. Komninos, N. (2011). Intelligent cities: Variable geometries of spatial intelligence [Online]. *Intelligent Buildings International*, 2011(3), 172-188. Retrieved from <https://www.proquest.com/scholarly-journals/intelligent-cities-variable-geometries-spatial/docview/886538017/se-2?accountid=17203>
17. Kozłowski, W., & Suwar, K. (2021). Smart City: Definitions, Dimensions, and Initiatives [Online]. *European Research Studies*, 2021(24), 509-520. Retrieved from <https://www.proquest.com/scholarly-journals/smart-city-definitions-dimensions-initiatives/docview/2578874867/se-2?accountid=17203>
18. Lakshmanan, V. I., Chockalingam, A., Kumar Murty, V., & Kalyanasundaram, S. (Eds.). (2021). *Smart Villages: Bridging the Global Urban-rural Divide* [Online]. Switzerland: Springer International Publishing. Retrieved from <https://doi.org/10.1007/978-3-030-68458-7>
19. Lorenc, J. (2018). *Rozpočtová skladba a účetnictví 2018 : pro územní samosprávné celky* (10 ed.). Polešovice: M LORDY.
20. Manville, C., Cochrane, G., Cave, J., Millard, J., Pederson, J. K., Thaarup, R. K., Liebe, A., Wissner, M., Massink, R., & Kotterink, B. (2014). *Mapping Smart Cities in the EU* (2014 ed.). European Union.
21. Owen, H. H. (2008). *Open Space Technology : A User's Guide* [Online] (3rd edition). California: Berrett-Koehler Publishers. Retrieved from <https://ebookcentral.proquest.com/lib/vsep/detail.action?docID=407869>
22. Patnaik, S., Sen, S., & Mahmoud, M. S. (2020). *Smart Village Technology* [Online] (1st ed.). Switzerland: Springer. Retrieved from

- <https://books.google.cz/books?id=jSzPDwAAQBAJ&lpg=PA3&dq=Smart%20Village%20Technology&hl=cs&pg=PA3#v=onepage&q=Smart%20Village%20Technology&f=false>
23. Peková, J. (2011). *Finance územní samosprávy : teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika.
 24. Provazníková, R. (2015). *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe* (3. dopl. vyd.). Praha: Grada Publishing.
 25. Rodríguez Bolívar, M. P., & Muñoz, L. A. (Eds.). (2019). *E-Participation in Smart Cities: Technologies and Models of Governance for Citizen Engagement* [Online] (1st ed.). Cham: Springer. Retrieved from <https://doi.org/10.1007/978-3-319-89474-4>
 26. Shah, A. (Ed.). (2007). *Participatory Budgeting* [Online] (1st ed.). Washington: World Bank Publications. Retrieved from
 27. Schaffers, H., Komninos, N., Pallot, M., Trousse, B., Nilsson, M., & Oliveira, A. (2011). Smart Cities and the Future Internet: Towards Cooperation Frameworks for Open Innovation [Online]. In *The Future Internet Future Internet Assembly 2011: Achievements and Technological Promises* (1st ed., p. 434). Heidelberg: Springer. Retrieved from https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-642-20898-0_31
 28. Sintomer, Y., Röcke, A., Herzberg, C., & Hitchman, J. (2016). *Participatory budgeting in europe : Democracy and public governance* [Online] (1st ed.). New York: Routledge. Retrieved from https://books.google.cz/books?id=qwS4CwAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=Participatory+budgeting+in+Europe+:+democracy+and+public+governance&hl=cs&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q=Participatory%20budgeting%20in%20Europe%20%3A%20democracy%20and%20public%20governance&f=false
 29. Ter-Minassian, T. (Ed.). (1997). *Fiscal Federalism in Theory and Practice*. Washington D.C.: International Monetary Fund.
 30. Tranjan, J. R. (2015). *Participatory Democracy in Brazil : Socioeconomic and Political Origins*[Online]. Indiana: University of Notre Dame Press. Retrieved from <https://ebookcentral.proquest.com/lib/vsep/detail.action?docID=4415176>
 31. Turečková, K., & Nevima, J. (2020). The cost benefit analysis for the concept of a smart city: How to measure the efficiency of smart

- solutions? *Sustainability*, 12(7), 2663.
doi:<http://dx.doi.org/10.3390/su12072663>
32. Vaishar, A., & Šťastná, M. (2019). Smart Village and sustainability. southern moravia case study. *European Countryside*, 11(4), 651-660.
doi:<http://dx.doi.org/10.2478/euco-2019-0036>
 33. Visvizi, A., & Lytras, M. (2018). It's Not a Fad: Smart Cities and Smart Villages Research in European and Global Contexts [Online]. *Sustainability*, 2018(8), 10. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.3390/su10082727>
 34. Visvizi, A., Lytras, M., & Mudri, G. (2019). *Smart villages in the EU and beyond*. Bingley: Emerald Publishing.
 35. Viswanadham, N., & Vedula, S. (2010). Design of Smart Villages. *Cent. Glob. Logist. Manuf. Strateg.*, 1-16. Retrieved from <https://gtl.csa.iisc.ac.in/nv/Mypublications/C/z.pdf>
 36. Vyhláška MF č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě (Sbírka zákonů č. 178 ze dne 31. prosince 2013)
 37. Zákon 250/2000 Sb., Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. (2000)
 38. Zákon č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích (obecní zřízení). (2000)
 39. Zákon č. 23/2017 Sb., Zákon o pravidlech rozpočtové odpovědnosti. (2017)
 40. Zákon č. 243/2000 Sb. Zákon o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní). (2000)
 41. Zákon č. 420/2004 Sb., Zákon o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí. (2004)
 42. Zákon č. 565/1990 Sb., Zákon o místních poplatcích. (1990)

Internetové zdroje

43. Cíle udržitelného rozvoje [Online]. In . Retrieved from <https://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/>
44. Dobrá praxe a užitečné odkazy [Online]. Retrieved March 16, 2022, from <https://mmr.cz/getmedia/c6d1d10e-40f2-4cb6-b738-ee3791178cad/Dobra-praxe-a-uzitecne-odkazy.pdf.aspx?ext=.pdf>
45. Hlášení rozhlasu [Online]. Retrieved March 16, 2022, from <https://hlasenirozhlasu.cz>

46. Kněžice – první energeticky nezávislá obec v Česku [Online]. (2019). Retrieved March 16, 2022, from Kněžice – první energeticky nezávislá obec v Česku
47. Maxwell, L. (2018). THE 6 KEY BENEFITS OF TRANSFORMING A MUNICIPALITY INTO A SMART CITY [Online]. Retrieved November 22, 2021, from <https://hub.beesmart.city/en/strategy/6-key-benefits-of-becoming-a-smart-city>
48. Participační portál projektu Přívětivý inovativní úřad Strmilov [Online]. (2021). Retrieved March 16, 2022, from <https://pius.vspj.cz/sn.php>
49. Počet v obyvatel v obcích [Online]. (2021). Retrieved March 16, 2022, from <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112021>
50. PROJEKTY SMART PRAGUE [Online]. Retrieved March 16, 2022, from <https://smartprague.eu/projekty#chytre-budovy-a-energie>
51. Realizované projekty Smart Pardubice [Online]. Retrieved March 16, 2022, from SMART PÍSEK [Online]. Retrieved March 16, 2022, from <https://smart.pisek.eu/projekty/realizovane-projekty/dopravni-navigacni-system.html>
52. Smart PÍSEK [Online]. Retrieved March 16, 2022, from <https://smart.pisek.eu/projekty/realizovane-projekty/dopravni-navigacni-system.html>
53. Smart Cities Council. Smart cities readiness guide, The planning manual for building tomorrow's cities today, 2013, <http://smartcitiescouncil.com/>
54. Udržitelný rozvoj sídel [Online]. (2016). Retrieved March 16, 2022, from https://www.mmr.cz/getmedia/78127a2e-ade4-4460-92dc-726e2bce6d16/2_Podklad-pro-kulaty-stul-21-04-2016_udrzitelna-sidla.pdf
55. Výzva stromů: "Ušetři vodu a zalej strom!" [Online]. (2020). Retrieved March 16, 2022, from https://zalejme.cz/vyzva_stromu

Seznam schémat, tabulek a grafů

Schéma 1 Vládní úrovně	7
Schéma 2 Rozpočtová skladba	12
Tabulka 1 Výhody měst a vesnic	25
Tabulka 2 Rozpočet projektu Cesta strmilovské vody v Kč	35
Tabulka 3 Rozpočet projektu Motivační evidenční systém odpadového hospodářství v Kč	36
Tabulka 4 Rozpočet projektu Přívětivý inovativní úřad Strmilov v Kč.....	37
Tabulka 5 Vstupní data simulace 1 v tis.	42
Tabulka 6 Výstupní data simulace 1	43
Tabulka 7 Vstupní data simulace 2 v tis.	44
Tabulka 8 Výstupní data simulace 2	44
Tabulka 9 Vstupní data simulace 3 v tis.	45
Tabulka 10 Výstupní data simulace 3	46
Tabulka 11 Vývoj podílu tříděného a směsného odpadu v období 2017-2021	50
Tabulka 12 Výše příjmů a výdajů v Kč v období 2017-2021	55
Tabulka 13 Horizontální analýza příjmů a výdajů vyjádřená absolutní změnou v Kč ...	56
Tabulka 14 Vertikální analýza příjmů a výdajů	56
Tabulka 15 Výsledky strukturovaného rozhovoru se starosty	58
Tabulka 16 Vnímaná míra vlivu na občany na stupnici od 1 do 10 z pohledu občanů a zastupitelů Strmilova.....	62
Graf 1 Vývoj atraktivity obce v období 2021-2025	46
Graf 2 Vývoj počtu obyvatel Strmilova v období 2021-2025.....	47
Graf 3 Vývoj produkce odpadu v kg na obyvatele v období 2017-2021	50
Graf 5 Vývoj příjmů a výdajů odpadového hospodářství v Kč v období 2017-2021	52
Graf 6 Vývoj celkových příjmů v Kč obce Strmilov v období 2017-2021	53
Graf 7 Vývoj celkových výdajů v Kč obce Strmilov v období 2017-2021.....	54
Graf 8 Výsledky empirického šetření na otázku: Máte zájem se podílet na tvorbě rozpočtu?(n=100)	60
Graf 9 Výsledky empirického šetření na otázku: Byli byste ochotní vyzkoušet rozpočtovou aplikaci?(n=100).....	61
Graf 10 Přínosy strmilovských SMART projektů dle občanů Strmilova (n=100)	61
Graf 11 Vliv projektů SMART z pohledu členů zastupitelstva Strmilova (n=14).....	63

Přílohy

Příloha 1: Dotazník pro občany Strmilova

Zdroj: Vlastní zpracování dle dílčích výzkumných otázek (listopad 2021)

Vážení občané Strmilova,

prosím o vyplnění následujícího dotazníku k mé bakalářské práci, která se zabývá vlivem konceptu SMART village na tvorbu rozpočtu obce ve venkovské oblasti. Výsledky tohoto dotazníkového šetření budou zpracovány v praktické části, která zkoumá mimo jiné dopady projektů chytrých řešení. Bakalářská práce vzniká pod Katedrou regionálního managementu a práva.

Předem děkuji za Vaši ochotu

Anita Sedláková

Ekonomická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Identifikační otázky:

1. Jste:
 - žena
 - muž

2. Váš věk je v rozmezí:
 - méně než 26 let
 - 26-35 let
 - 36-45 let
 - 46-55 let
 - 56-65 let
 - nad 65 let

3. Vzdělání:
 - základní
 - střední bez maturity
 - střední s maturitou
 - vysokoškolské

Otázky ke SMART aktivitám obce:

4. Měli byste zájem vyjádřit své preference o směřování obce a podílet se tak na tvorbě rozpočtu obce?
 - ano
 - spíše ano
 - nevím
 - spíše ne
 - ne

5. Byli byste ochotni vyzkoušet rozpočtovou aplikaci, která simuluje vývoj obce na dalších několik let podle toho, jak budete virtuálně investovat do různých oblastí?
 - ano
 - spíše ano
 - nevím
 - spíše ne
 - ne

6. Projekt Motivační a evidenční systém odpadového hospodářství (MESOH), při kterém se sbírají EKO body za tříděný odpad Vám přináší:

Vyberte max. 2 benefity, které nejvíce oceňujete

- dobrý pocit ze šetření přírody
- sleva na poplatku za odpad
- ušetření času, při využití hromadného pytlové svozu (plasty, papír, olej)
- snaha zachovat přírodu pro další generaci
- nevidím žádný přínos
- body nesbírám, nejsem do systému zapojen/a
- jiné:

7. Projekt Cesta strmilovské vody, při kterém se upravovalo veřejné prostranství s šetrným využitím dešťové vody (záhon u DPS, prostranství Pod dubem, plocha na Obcizně u sv. Jána) a obnovení studánek Vám přináší:

Vyberte max. 2 benefity, které nejvíce oceňujete

- hezký pohled na veřejné prostranství
- šetření vodou
- prostor pro setkávání
- zlepšení mikroklimatu místa (snižuje teplotu vzduchu v okolí)
- ochutnávku drobných plodů a bylin (jahody, oregano...)
- cíl procházek
- nevidím žádný přínos
- jiné:

8. Projekt Přívětivý úřad Strmilov v rámci něhož se řeší budoucnost kulturního domu, aplikace pro zapojení obyvatel při sestavování rozpočtu, stavební parcely pro mladé lidi a strategické plánování (dotazníky o budoucnosti Strmilova) Vám přináší:

Vyberte max. 2 benefity, které nejvíce oceňujete

- možnost vyjádřit svůj názor
- možnost ovlivnění tvorby rozpočtu
- vizi budoucích možností bydlení ve Strmilově
- více příležitostí ke kulturnímu vyžití
- prostor k podnikání (např. 2. patro KD)
- žádný přínos nevidím
- jiné:

9. Ohodnoťte prosím míru vlivu jednotlivých projektů na Váš život:

Zakroužkujte u každého projektu nejvíce odpovídající názor (1- nejmenší vliv na můj život, 10 - největší vliv na můj život)

MESOH

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Cesta strmilovské vody

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Přívětivý úřad Strmilov

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Prostor pro Vaše komentáře, návrhy:

Příloha 2: Dotazník pro zastupitele Strmilova

Zdroj: Vlastní zpracování dle dílčích výzkumných otázek (listopad 2021)

Vážené zastupitelé,

prosím o vyplnění následujícího dotazníku k mé bakalářské práci, která se zabývá vlivem konceptu SMART village na tvorbu rozpočtu obce ve venkovské oblasti. Výsledky tohoto dotazníkového šetření budou zpracovány v praktické části, která zkoumá mimo jiné dopady projektů chytrých řešení. Bakalářská práce vzniká pod Katedrou regionálního managementu a práva.

Předem děkuji za Vaši ochotu

Anita Sedláková

Ekonomická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Identifikační otázky:

1. Jste:
 - žena
 - muž

2. Vzdělání:
 - základní
 - střední bez maturity
 - střední s maturitou
 - vysokoškolské

3. Jste člen/ka výboru zastupitelstva? :
 - ano, jsem člen/ka kontrolního výboru
 - ano, jsem člen/ka finančního výboru
 - nejsem člen/ka žádného výboru

Otázky ke SMART aktivitám obce:

4. Úvítali byste větší zapojení veřejnosti při tvorbě obecního rozpočtu?
 - ano
 - spíše ano
 - nevím
 - spíše ne
 - ne

5. Byli byste ochotni vyzkoušet rozpočtovou aplikaci, která simuluje vývoj obce na dalších několik let podle toho, jak budete virtuálně investovat do různých oblastí?
 - ano
 - spíše ano
 - nevím
 - spíše ne
 - ne

6. Projekt Motivační a evidenční systém odpadového hospodářství (MESOH), při kterém se sbírají EKO body za tříděný odpad podle Vás obci přináší:

Vyberte max. 2 nejvýznamnější dopady

- zvýšení nákladů na odpadový systém (pořizovací náklady systému MESOH a jeho aktualizace)
- úspora nákladů na odpadové hospodářství města (z důvodu kvalitnějšího třídění)
- nové náklady spojené s pytlovým svozem (navíc se sváží i kov, olej)
- nové náklady na administrativu spojenou s evidencí odpadů
- snížení příjmů z poplatků za odpad
- zvýšení výnosů z prodeje tříděných surovin
- nevidím žádný dopad
- jiné:

7. Projekt Cesta strmilovské vody, při kterém se upravovalo veřejné prostranství s šetrným využitím dešťové vody (záhon u DPS, prostranství Pod dubem, plocha na Obcizně u sv. Jána) a obnovení studánek podle Vás obci přináší:

Vyberte max. 2 nejvýznamnější dopady

- počáteční náklady na vytvoření
- snížení nákladů na pravidelnou úpravu prostranství (sekání trávy)
- vyšší náklady na pravidelnou úpravu prostranství (zastřihávání keřů)
- šetrné hospodaření s vodou
- zlepšení mikroklima (snižuje teplotu vzduchu v okolí)
- nevidím žádný dopad
- jiné:

8. Projekt Přívětivý úřad Strmilov v rámci něhož se řeší budoucnost kulturního domu, aplikace pro zapojení obyvatel při sestavování rozpočtu, stavební parcely pro mladé lidi a strategické plánování (dotazníky o budoucnosti Strmilova) podle Vás obci přinese:

- rozpočet, který odráží skutečné priority obyvatel
- rozpočet, který dlouhodobě ovlivní vývoj atraktivity města
- přilákání nových obyvatel
- vyšší příjmy z důvodu větší nabídky kulturního vyžití
- vyšší příjmy z důvodu přilákání nových podnikatelů do nových prostor KD
- nevidím žádný dopad
- jiné:

9. Ohodnoťte prosím míru vlivu jednotlivých projektů na život občanů ve Strmilově: Zakroužkujte u každého projektu nejvíce odpovídající názor (1- nejmenší vliv na obyvatele, 10 - největší vliv na obyvatele)

MESOH

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Cesta strmilovské vody

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Přívětivý úřad Strmilov

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Prostor pro Vaše komentáře, návrhy:

Příloha 3: Otázky do strukturovaného rozhovoru se starosty

Zdroj: Vlastní zpracování dle dílčích výzkumných otázek (březen 2022)

1. Jakým způsobem sestavujete rozpočet obce, kdo se na tvorbě podílí?
2. Z jakých podkladů vytváříte první návrh rozpočtu obce a kolik času tento návrh zabere?
3. Zapojujete do tvorby rozpočtu obce občany. Pokud ano, jakým způsobem? Pokud ne, jaký je důvod?
4. Jaké cíle si kladete při tvorbě rozpočtu?
5. Zohledňujete při tvorbě rozpočtu obce strategický plán? Pokud ano, jak?
6. Pro strmilovského starostu: Jakým způsobem podle Vás ovlivňují SMART projekty tvorbu rozpočtu obce?

Pro jarošovského starostu: Máte nějaký nástroj, která má za cíl přilákat do obce nové obyvatele? A zasahuje tento nástroj do rozpočtu obce?